

Förord

Arbetsmiljöverkets uppdrag handlar ytterst om att bidra till att skapa en säker arbetsmiljö så att kvinnor och män inte skadar sig eller blir sjuka i sitt arbete. Det sker huvudsakligen genom att se till att arbetsmiljölagen (1977:1160) efterlevs och att arbetsplatserna bedriver ett systematiskt arbetsmiljöarbete i syfte att förebygga och därigenom minska riskerna för tillbud.

Arbetsmiljöverket meddelar föreskrifter och allmänna råd och ansvarar för införlivandet av ett antal EU-direktiv. Vidare bedriver vi informations-, kommunikations- och analysverksamhet inom arbetsmiljöområdet. Vi har ett ansvar för att främja samverkan mellan arbetsgivare och arbetstagare på arbetsmiljöområdet. Vi ska också vara samlande, stödjande och pådrivande inom ramen för vårt sektorsansvar för handikappfrågor.

Under år 2016 började de nya föreskrifterna om organisatorisk och social arbetsmiljö (AFS 2015:4) att gälla. Genom en stor informationsinsats fick frågorna genomslag i både rikstäckande media och ute på arbetsplatserna.

Som ett led i att skapa ordning och reda på arbetsmarknaden har regeringen under åren 2015–2017 satt arbetsmiljöfrågorna i politiskt fokus och långsiktigt förstärkt resurserna till Arbetsmiljöverket. Regeringens ambitioner på arbetsmiljöområdet tydliggjordes under år 2016 genom flera uppdrag till Arbetsmiljöverket och sin arbetsmiljöstrategi

för det moderna arbetslivet 2016–2020 (Skr. 2015/16:80). I arbetsmiljöstrategin pekas Arbetsmiljöverket ut som regeringens viktigaste aktör på arbetsmiljöområdet.

Regeringen har varit tydlig med vikten av att vi stärker vår inspektionsverksamhet med fler arbetsmiljöinspektörer och ökad närvaro på arbetsplatserna och att vi under perioden 2015–2018 förstärker vår tillsyn av företag som bryter mot arbetsmiljöregelverket för att få konkurrensfördelar (osund konkurrens). Under år 2016 fortsatte vår rekrytering och introduktion av både fler arbetsmiljöinspektörer och andra nya medarbetare.

Genom de aktiviteter som Arbetsmiljöverket genomförde förra året är det min bild att vi har uppfyllt målen för verksamheten och använt de tilldelade resurserna i linje med vårt uppdrag på ett effektivt och väl avvägt sätt.

Inför 2017 kan jag se att de utökade resurser vi fått börjar ge effekt på bland annat antalet arbetsplatsbesök, som nu inte längre minskar utan i stället ökar något.

Erna Zelmin-Ekenhem
Generaldirektör

Vårt uppdrag och vår roll

Arbetsmiljöverket är en statlig myndighet under Arbetsmarknadsdepartementet. Vi har regeringens uppdrag att bland annat se till att den arbetsmiljö- och arbetstidslagstiftning som gäller i Sverige följs, enligt förordningen (2007:913) med instruktioner för Arbetsmiljöverket. Vi har även ansvar för den officiella statistiken inom arbetsmiljöområdet.

Som komplement till denna instruktion får vi varje år i december ett regleringsbrev som innehåller tidsbegränsade uppdrag och som anger vilka ekonomiska och andra villkor som gäller för årets verksamhet.

Det är arbetsgivaren som har huvudansvar för arbetsmiljön och vi ska genom regler, inspektioner och tydlig kommunikation bidra till att arbetsgivarna kan förebygga ohälsa och olycksfall på landets arbetsplatser.

Vår verksamhet finns på 11 orter i Sverige från Luleå i norr till Malmö i söder och vår ledning finns i Stockholm. Vi omsätter drygt en halv miljard kronor varje år och har knappt 600 anställda.

Innehåll

Resultatredovisning

Vårt uppdrag och vår roll	2
Läsanvisning	4
Inspektion.....	6
Analys	14
Regler	21
Kommunikation	25
Kompetensförsörjning	30
Återrapportering regeringsuppdrag.....	34
Ekonomisk översikt	36

Finansiell redovisning

Sammanställning av väsentliga uppgifter.....	39
Resultat- och balansräkning.....	40
Anslagsredovisning	42
Tilläggsupplysningar.....	44
Noter.....	46

Läsanvisning

ALLMÄNT

Årsredovisningen har upprättats i enlighet med förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag. Maskinella avrundningar kan ge mindre differenser vid manuella summeringar.

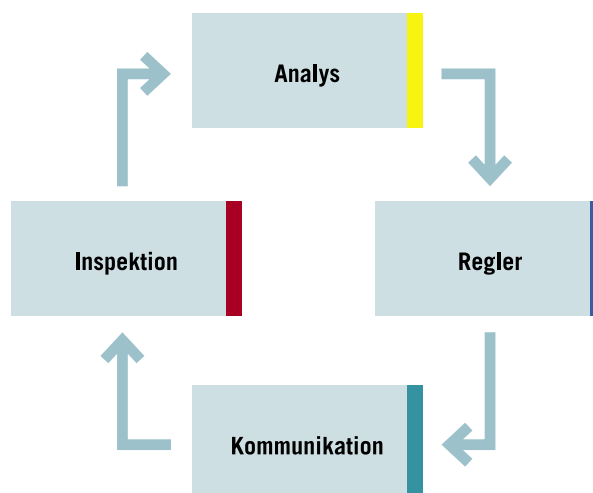
UTGÅNGSPUNKTER OCH DISPOSITION

Verksamheten bedrivs i enlighet med förordningen (2007:913) med instruktion för Arbetsmiljöverket samt i enlighet med det regleringsbrev och de särskilda uppdrag som regeringen årligen tilldelar oss. Redovisningen ska ge en rättvisande bild av den genomförda verksamheten och resultatet av denna. Årsredovisningen består av två delar: resultatredovisningen och den finansiella redovisningen.

RESULTATREDOVISNING

Vår verksamhet är indelad i kärnverksamhet samt ledning och stöd till kärnverksamheten. Resultatredovisningen behandlar kärnverksamhetens fyra delar och är indelad efter dessa: Inspektion, Analys, Regler och Kommunikation. Mot slutet av resultatredovisningen finns även ett avsnitt om vår kompetensförsörjning, en redogörelse av våra pågående regeringsuppdrag samt en förteckning över våra redovisade regeringsuppdrag. Sist finns en ekonomisk översikt.

Även om verksamheten redovisas under separata rubriker hänger den vanligtvis ihop i ett flöde. Våra analyser ligger till grund för de regler vi utformar. Dessa ligger i sin tur till grund för de budskap vi kommunicerar och de inspektioner vi genomför.

I slutet av kapitlen Inspektion, Analys, Regler och Kommunikation finns tabeller över prestationer och kostnaderna för dessa, tillsammans med förklarande texter. De kostnader som vi redovisar där består av direkta kostnader och indirekta verksamhetskostnader i form av övriga gemensamma kostnader. Vi använder tidsredovisning för att löpande fördela lönekostnader på rätt verksamhetsområde. Stödverksamhetens kostnader och övriga gemensamma kostnader fördelas sedan på respektive verksamhetsområde genom en modell där den redovisade lönekostnaden enligt tidsredovisningen används som fördelningsnyckel. Kostnaderna för prestationerna redovisas det år som de har levererats.

FÖRÄNDRINGAR MELLAN ÅREN

I år har vi valt att börja vår resultatredovisning med kapitel Inspektion. Våra pågående respektive avslutade regeringsuppdrag redovisar vi under kapitel Återrapportering regeringsuppdrag.

UNDERLAG OCH KÄLLOR

Underlaget till årsredovisningen består främst av information som avdelningarna har lämnat i samband med vår årliga uppföljning. All verksamhetsstatistik och officiell statistik avser kalenderåret 2016, om inget annat anges. Vissa kvantitativa uppgifter är hämtade ur våra informationssystem enligt följande:

- Agresso: personalsystem. Brytdag 31 december 2016
- AV/ISA: informationssystem för arbetsskador. Brytdag 31 december 2016
- Nilex: statistik över svarstjänsten. Brytdag 31 december 2016
- Webbstatistik. Brytdag 31 december 2016
- Agresso: ekonomisystem. Brytdag 5 januari 2017
- Eskada: anmälningar enligt 3 kap. 3 a § arbetsmiljölagen. Brytdag 10 januari 2017
- INES ärendehanteringssystem. Brytdag 10 januari 2017
- Public: ärendehanteringssystem. Brytdag 10 januari 2017.

Inspektion

Genom inspektioner kontrollerar vi att arbetsgivare och andra skyddsansvariga, till exempel tillverkare och leverantörer av maskiner, lever upp till arbetsmiljöreglerna och kontinuerligt förbättrar arbetsmiljön för såväl kvinnor som män, flickor som pojkar. Vårt arbete grundar sig på förordningen (2007:913) med instruktion för Arbetsmiljöverket som reglerar att Arbetsmiljöverket har till uppgift att ha tillsyn över efterlevnaden av arbetsmiljö- och arbetstidslagstiftningen.

Vi genomför inspektionsaktiviteter som är planerade och samordnade på nationell och regional nivå, varav de nationella oftast löper över en tidsperiod om två till tre år. Vår utgångspunkt är alltid att fokusera på de arbetsmiljöaspekter och arbetsplatser där riskerna är störst för att någon kan komma till skada eller bli sjuk på grund av arbetet. Förutom de planerade inspektionsaktiviteterna genomför vi bland annat inspektioner med anledning av:

- inträffade allvarliga händelser (olyckor och allvarliga tillbud)
- att skyddsombuden begär vårt ingripande med stöd av 6 kap. 6a § arbetsmiljölagen och 19a § arbetstidslagen
- att arbetsgivarna begär vårt ingripande efter att skyddsombuden stoppat arbete med stöd av 6 kap. 7 § arbetsmiljölagen
- lokala initiativ inom Arbetsmiljöverket.

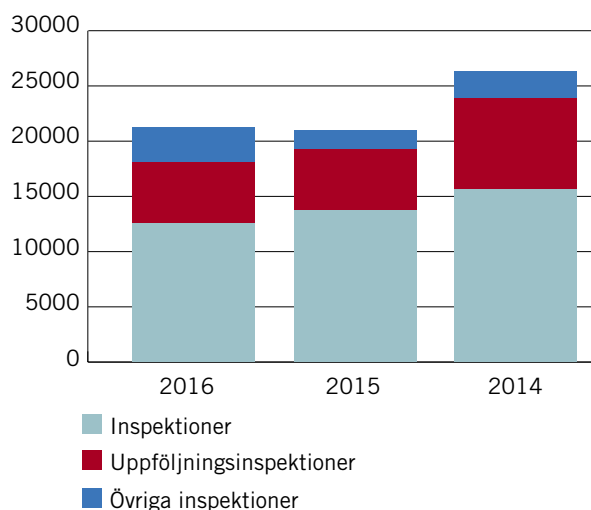
FÖRRÄTTNINGAR OCH INSPEKTIONER

Med begreppet förrättning menar vi här de olika typer av möten som en arbetsmiljöinspektör eller någon annan handläggare har på ett arbetsställe. Förrättningen kan vara en inspektion, en uppföljningsinspektion, samverkan, en mätning eller en informationsinsats och kan leda till olika kravskrivelser beroende på ärendets karaktär.

Utöver att det arbetsställe som inspekteras får besked om vilka åtgärder som behöver vidtas för att förbättra arbetsmiljön syftar också inspektionen till att stärka arbetsplatsens egen förmåga att systematiskt identifiera och förebygga risker.

Vi arbetar också med att göra rätt prioriteringar och att ännu tydligare kunna mäta och beskriva vad våra insatser får för effekter i arbetslivet.

ANTAL FÖRRÄTTNINGAR

*I övriga förrättningar ingår information, yrkeshygienisk mätning, annan förrättning och samverkan.

Källa: Sara och Ines

År 2016 genomförde Arbetsmiljöverket drygt 21 000 förrättningar. Det innebär att vi lyckades leverera ett resultat som innebär en utplaning av en nedåtgående kurva trots att vi har haft utmaningar som:

- inriktningen att arbeta mer med det komplexa och resurskrävande organisatoriska och sociala arbetsmiljöområdet
- de avsevärda resurser vi lagt på att rekrytera och introducera de nyanställda genom att nyttja erfarna arbetsmiljöinspektörer för kompetensöverföring
- stora pensionsavgångar av seniora arbetsmiljöinspektörer.

Detta påverkar även produktiviteten vilket framgår av tabellen nedan.

Produktivitet

År	2016	2015	2014
Produktivitet	97	104	121

Källa: Ines/Agresso

Produktiviteten är här ett mått på hur många förrättningar varje heltidsarbetande arbetsmiljöinspektör i snitt genomfört under året. Nettoökningseffekten av våra nyanställningar räknat i antalet årsarbetskrafter har ännu inte infunnit sig. Den resursförstärkning som har skett under året kommer att kunna ge effekt först under åren 2017–2018. I övrigt kommer vi att förstärka med ytterligare inspektörsresurser med mål att ha 300 arbetsmiljöinspektörer i produktion år 2020.

EU-KAMPANJ – EN SUND OCH SÄKER ARBETSMILJÖ GENOM HELA ARBETSLIVET

På uppdrag av regeringen deltar Arbetsmiljöverket i EU:s årliga arbetsmiljökampanjer. Temat för 2016 var "En sund och säker arbetsmiljö genom hela arbetslivet". I årets kampanj informerade vi utifrån budskapet "Friska arbetsplatser för alla åldrar". Målet var att sprida kunskap i syfte att upplysa om vilka faktorer som är viktiga för att skapa förutsättningar för friska arbetsplatser och motivera arbetsgivarna till att skapa en bra arbetsmiljö. Vi ordnade seminarier i samverkan med arbetsmarknadens parter. I seminarierna deltog cirka 250 personer, varav drygt hälften var skyddsombud. Vi skickade också ut information till nära 26 000 arbetsplatser. Av dessa fick cirka 1 750 personliga besök, där vi utifrån arbetsplatsernas förutsättningar hade rådgivande samtal om vad som kan göras för att hålla medarbetarna friska. Kampanjen avslutades med en presentation på Arbetsmiljöverkets egen konferens Arbetsmiljörisdagen.

Vårt val att satsa på rådgivande samtal istället för att inspektera avspeglar sig också i statistiken ovan genom att andelen övriga förrättningar i förhållande till andelen inspektioner är relativt stor. Som jämförelse kan nämnas att vi under EU-kampanjen 2015 genomförde cirka 1 700 inspektioner.

FÖRELÄGGANDE, FÖRBUD, ÅTALSANMÄLNINGAR OCH UTTAGNA SANKTIONSAVGIFTER

Om arbetsgivarna inte uppfyller de krav vi ställer kan vi kräva att de rättar till bristerna (föreläggande) eller förbjuda viss hantering eller viss verksamhet (förbud). Om det finns misstanke om arbetsmiljöbrott anmäler vi som huvudregel arbetsgivaren till åklagare (åtalsanmälan).

Antal/År	2016	2015	2014
Förelägganden och förbud	742	519	727
Åtalsanmälningar	146	123	194
Uttagna sanktionsavgifter	463	355	88

Källa: Public

Av tabellen framgår hur många förelägganden och förbud som vi har utfärdat under åren 2014–2016 samt de åtalsanmälningar som vi har gjort under perioden. Av de 742 föreläggandena och förbuden har 40 överklagats med 8 avgjorda beslut.

Antalet förelägganden, förbud och åtalsanmälningar har ökat jämfört med 2015. Vi har fått 41 domar och beslut från domstol (domar, beslut om avskrivning, prövningstillstånd och inhibition). Tio av de avgjorda målen har gått emot oss helt eller delvis.

Avsaknad av fallskydd eller trucktillstånd är de vanligaste orsakerna till våra beslut om sanktionsavgifter. Därefter kommer teknisk anordning som till exempel lyftanordningar, trycksatt anordning och asbest. De näringsgrenar (branscher) som har fått flest sanktionsavgifter 2016 är byggverksamhet (198), tillverkning (74) samt handel, inklusive reparation av motorfordon (56). Ungefär hälften av alla beslutade sanktionsavgifter

gäller arbetsgivare med 0–10 anställda, och merparten av dessa med 0–5 anställda.

INRIKTNING, URVAL OCH PLANERAD TILLSYN

Inriktningen för de planerade inspektionsaktiviteterna styrs i huvudsak av Arbetsmiljöverkets strategiska plan och de uppdrag regeringen ger oss. Beslutet om inriktning i den strategiska planen har bland annat fattats utifrån statistik och omvärldsanalyser.

Utifrån den beslutade inriktningen analyserar vi dels i vilka branscher de prioriterade arbetsmiljöriskerna är vanligast förekommande, dels inom vilka branscher flest arbetstagare riskerar att utsättas för dem. Därefter väljer vi tillsynsmetod och vilka enskilda arbetsplatser som ska besökas. Oavsett inriktning lägger vi stor vikt vid att kontrollera arbetsgivarnas systematiska arbetsmiljöarbete vid våra inspektioner, eftersom det är grunden för ett väl fungerande arbetsmiljöarbete. Brister i det systematiska arbetsmiljöarbetet kan till exempel vara bristande arbetsmiljökunskaper eller att undersökningar och riskbedömningar inte genomförs regelbundet.

De branschområden som vi främst har inspekterat år 2016 är:

- bemanningsbranschen
- bygg- och anläggningsbranschen
- hästnäringen
- kemi- och processintensiva företag
- partihandeln
- skolan
- tillverkningsindustrin
- transportbranschen
- vård och omsorg (främst socialsekreterare och första linjens chefer).

1§ Syftet med föreskrifterna är att främja en god arbetsmiljö och förebygga risk för ohälsa på grund av organisatoriska och sociala förhållanden i arbetsmiljön. Föreskrifterna Organisatorisk och social arbetsmiljö

Om vi upptäcker arbetsmiljöbrister i samband med en inspektion beskriver vi bristerna i ett inspektionsmeddelande och ställer krav på att arbetsgivaren rättar till bristerna. Meddelandet lämnas antingen över till arbetsgivaren på plats eller senare per brev eller mejl. I inspektionsmeddelandet uppmanar vi också arbetsgivaren att till en viss tidpunkt beskriva för oss hur bristerna har åtgärdats eller kommer att åtgärdas. Under 2016 ställde vi vid drygt 7 av 10 inspektioner krav på arbetsmiljöförbättrande åtgärder. Totalt ställde vi i inspektionsmeddelanden nära 43 000 krav, varav drygt 1 700 krav med stöd av föreskrifterna Organisatorisk och social arbetsmiljö (AFS 2015:4) som trädde i kraft den 31 mars 2016.

Ställda krav i inspektionsmeddelanden*	År 2016	År 2015
Systematiskt arbetsmiljöarbete	44 %	51 %
Övriga regler	56 %	49 %

*År 2014 saknas på grund av att vi under 2015 införde förändringar i inspektionsstödet INES. Vi registrerar numera brister och krav med hänvisning till föreskrifterna.

Källa: Ines

Av tabellen framgår den procentuella andelen krav ställda i inspektionsmeddelanden med stöd av föreskrifterna Systematiskt arbetsmiljöarbete (AFS 2001:1) och andelen ställda krav med stöd av andra regler.

SKOLAN

Under året avslutade vi vår treåriga inspektionsaktivitet med inriktning mot skolan – landets största arbetsplats sett till antalet personer som omfattas av arbetsmiljölagstiftningen. Under aktiviteten har vi besökt 300 skolhuvudmän och inspekterat drygt 30 procent av landets

skolor. Vårt fokus har varit det systematiska arbetsmiljöarbetet.

Vi kan sammantaget konstatera att de flesta skolor har höga ambitioner för arbetsmiljön, men att det ibland verkar vara svårt att gå från ord till handling. Påfallande många av skolorna (9 av 10) fick därför krav på åtgärder för att förbättra arbetsmiljön. Totalt upptäcktes drygt 13 000 arbetsmiljöbrister i aktiviteten, varav ungefär 60 procent fanns inom det systematiska arbetsmiljöarbetet. I huvudsak fann vi inom detta område brister när det gäller undersökningar och riskbedömningar samt skriftlig dokumentation. Utöver det hittade vi brister kopplade till inomhusklimatet (ventilation och temperatur) och buller. Det saknades dessutom ofta rutiner för åtgärder vid hot och våld, för PRAO och praktik samt för drift och underhåll av fastigheterna.

Vid våra uppföljningsinspektioner kunde vi konstatera att de flesta av skolorna hade uppfyllt våra krav. Vår bedömning är att aktiviteten har haft avsedd effekt och vi förväntar oss nu att skolorna själva driver arbetet med att förbättra arbetsmiljön vidare.

SOCIALSEKRETERARE OCH FÖRSTA LINJENS CHEFER INOM VÅRD OCH OMSORG

Resultatet av vårt regeringsuppdrag att inspektera kvinnors arbetsmiljö visade på ett behov av tillsyn inom kvinnodominerade branscher, där arbetsbelastningen är hög och den psykiska ohälsan ökar. Vi har därför under året fortsatt med våra inspektioner riktade mot socialsekreterare och första linjens chefer inom vård och omsorg enligt plan. Vi bedömer att båda yrkesgrupperna är mycket utsatta, främst för organisatoriska och sociala arbetsmiljörisker. Statistiken visar dessutom på ökade sjuktal.

När det gäller första linjens chefer har målet varit att få arbetsgivarna att aktivt motverka och följa upp hög arbetsbelastning,

se till att det finns balans mellan krav och resurser och att det finns stöd till cheferna i deras ledarskap. I insatserna som riktade sig mot socialsekreterarna var vårt mål att få de ansvariga att arbeta med såväl direkta som förebyggande åtgärder för att minska den arbetsrelaterade psykiska ohälsan.

Oavsett om inspektionerna har riktat sig mot socialsekreterarnas eller första linjens chefers arbetsmiljö har de skett med en grund i kraven i Arbetsmiljöverkets föreskrifter Organisatorisk och social arbetsmiljö (AFS 2015:4). De har också utgått ifrån en flerstegsmetod där vi dels har mött ledningsgrupper, representanter från den politiska ledningen och skyddsombud, dels har genomfört gruppintervjuer.

Utifrån de brister vi har kunnat konstatera och de krav vi har ställt bedömer vi att insatserna så här långt (aktiviteterna fortsätter även 2017) har lett till en förbättrad arbetsmiljö.

OPLANERAD TILLSYN

Allvarliga händelser

Med allvarliga händelser menas de olyckor och allvarliga tillbud som anmäls till oss enligt kraven i 3 kap. 3a § arbetsmiljölagen.

Räknat från 2014 har det totala antalet ökat med cirka 2000 per år. Ökningen fortsatte även 2016, drygt 17 000 anmälningar. Under året stod offentlig förvaltning, transportbranschen och tillverkningsindustrin för flest anmälningar. (se kapitel Analys, Allvarliga olyckor och tillbud sidan 18).

Att anmälningarna har ökat i antal över tid innebär dock inte per automatik att antalet allvarliga händelser som inträffat har ökat. Snarare kan orsaken vara att arbetsgivarna har blivit bättre på att anmäla dem. Dels är anmälningsskyldigheten straffsanktionerad, dels finns det en otydlighet i lagstiftningen

kring vad som ska anmälas, så troligtvis anmäler arbetsgivarna hellre en gång för mycket än en gång för lite.

På grund av det stora inflödet vidtar vi inte åtgärder i samtliga fall, utan gör en noggrann prioritering. I de fall vi väljer att ingripa är vårt fokus att få arbetsgivaren att förebygga nya liknande händelser. Det kan också bli fråga om att lämna underlag till polis och åklagare för att de ska ta ställning till om det kan röra sig om ett arbetsmiljöbrott.

Skyddsombudsstopp (6 kap. 7 § arbetsmiljölagen)

Under året kom det in nära åttio begäranden om ingripanden från arbetsgivarna efter att skyddsombuden hade stoppat arbetet. Antalet är färre än 2015. Flest begäranden om vårt ingripande kom från branscherna vård, omsorg och sociala tjänster samt transport och magasinering. Ärendena spänner över ett mycket brett register, från hot och våld till farliga maskiner.

Skyddsombudens begäran om vårt ingripande (6 kap. 6a § arbetsmiljölagen)

Under 2016 inkom drygt 500 begäranden från skyddsombud om vårt ingripande, vilket är ungefär lika många som förra året. Skyddsombudens begäranden är ofta mycket komplexa och rör ofta större organisationer, inte sällan inom offentlig sektor. De innehåller bland annat frågor som handlar om riskbedömningar, hot och våld, stress och hög arbetsbelastning och andra organisatoriska och sociala arbetsmiljöaspekter. Relativt ofta gränsar frågorna dessutom till det arbetsrättsliga området, som ligger utanför vårt tillsynsområde. Ju mer komplexa skyddsombudens begäranden är, desto mer omfattande och tidskrävande blir vår handläggning.

MARKNADSKONTROLL OCH PRODUKTTILLSYN

Arbetsmiljöverket har regeringens uppdrag att bedriva en aktiv marknadskontroll av produkter som finns på den svenska marknaden. Vi är ansvariga för sex olika produktområden: maskiner, personlig skyddsutrustning, enkla tryckkärl, utrustningar för explosionsfarlig miljö, tryckbärande anordningar samt produkter inom det icke-harmoniserade området.

Under 2016 påbörjades två större marknadskontrollprojekt inom maskinsäkerhet: vindkraft och styrsystem.

Marknadskontrollprojekt inom maskinsäkerhet 2016

Projekt	Antal olika tillverkare	Antal kontrollerade maskiner	Antal maskiner med brist
Vindkraftverk	12	23	23
Styrsystem	19	20	17

Källa: Public

Deltagarna i Vindkraftsprojektet har under året besökt 23 vindkraftverk fördelat på 12 olika tillverkare. Kontrollen har fokuserat på utrymningsmöjligheter, fallrisker och risker med att komma åt rörliga delar. Vi har även granskat formella krav, till exempel CE-märkning eller liknande, försäkran om överensstämmelse och svensk bruksanvisning.

Inom styrsystemsprojektet har vi tittat på 20 maskiner över hela landet. Utöver

de formella kraven har vi fokuserat på om styrsystemet har byggts upp på rätt sätt. De flesta kontrollerna har visat någon form av brist och båda projekten har genererat separata marknadskontrollärenden riktade mot tillverkarna av maskinerna.

Under 2016 startade ett marknadskontrollprojekt för tillsyn av fastbränsleanläggningar med huvudsaklig inriktning på tryckbärande anordningar och utrustningar för explosionsfarlig miljö. Projektet har genomförts i samarbete med Elsäkerhetsverket. Vi gjorde studiebesök på två fastbränsleanläggningar. Syftet var att ta fram lämpliga kontrollpunkter. Därefter har vi under året gemensamt inspekterat tre fastbränsleanläggningar, alla hade brister. Bakgrunden till samarbetet är att båda myndigheterna har varsin del av ansvaret för tillsynen av utrustningar för explosionsfarlig miljö.

Vi har även deltagit i ett EU-finansierat provningsprojekt där cirka 70 motorsågar och fordonslyft provades. Tio medlemsstater deltog och ett omfattande testprogram baserade på statistik om arbetsskador och olyckshändelser togs fram. Genom vårt deltagande kommer vi nu utan kostnad att få kunskap om hur vanligt det är med avvikelser hos produkterna, provningsmetoder och formell granskning. Vi får också ökad kännedom om och kontakter i andra medlemsstater.

Prestationer inom inspektionsverksamheten

Kostnaden för förrättningar ligger ungefär på samma nivå som år 2015 medan antalet förrättningar ökat något.

	2016		2015		2014	
	Antal	Tkr*	Antal	Tkr	Antal	Tkr
Genomförda förrättningar	21 205	158 885	20 988	158 747	26 333	179 536

* Tkr= Tusen kronor

29 Föreskrifterna gäller i samtliga verksamheter där arbetstagare utför arbete för arbetsgivares räkning.

Föreskrifterna Organisatorisk och social arbetsmiljö

Analys

Analysverksamheten är central för Arbetsmiljöverkets övriga kärnverksamheter. Vi arbetar ständigt för att öka kunskapen om vad som skapar ohälsa på våra arbetsplatser, vad som skapar friska arbetsplatser och om orsaker bakom tillbud och arbetsolyckor. Vi redovisar också vår samverkan med andra myndigheter och vårt internationella arbete under kapitel analys, eftersom det bidrar till en mer samlad bild av vår analysverksamhet.

DJUPSTUDIER AV ARBETSOLYCKOR

En djupstudie kan ses som en fallbeskrivning av en enskild olyckshändelse. Syftet med Arbetsmiljöverkets djupstudier av arbetsplatsolyckor är att vi ska få svar på vad som har påverkat eller framkallat en olycka. Det ska i sin tur mynna ut i förslag till förebyggande åtgärder. Vartannat år väljer vi ut ett nytt område där vi gör ett antal utredningar. När samtliga är genomförda gör vi en analys för att hitta gemensamma faktorer som vi kan använda för att åstadkomma en förändring. Målet med djupstudierna är att minska riskerna inom de områden och branscher som vi utreder. De åtgärder vi föreslår kan exempelvis ligga till grund för prioriteringar i vår tillsyn eller visa behov av förändringar av våra föreskrifter eller i våra kommunikationsinsatser.

Hot och våld på arbetsplatser

Den sammanfattande analysen från de sju djupstudier som genomfördes under åren 2014–2015 inom området hot och våld färdigställdes år 2016. Sammantaget dras slutsatsen att olyckor uppstod på grund av brister i riskbedömningen. Analysen pekar på att faktorer på organisationsnivå, till exempel ledarskap och hur arbetet är organiserat, kan ha medverkat till att olyckshändelser inträffade. Detta faktum dokumenteras inte alltid i utredningarna. Till följd av detta anser utredaren att det

behövs en ändring av föreskrifterna Vård och hot i arbetsmiljön (AFS:1993:2) och riktade tillsynsinsatser. Mot bakgrund av djupstudierna presenteras några övergripande åtgärdsförslag:

- Arbetsmiljöverket bör initiera en dialog med Inspektionen för vård och omsorg för att hitta gemensamma beröringspunkter när det gäller hot och våld.
- Informationsinsatser där det framgår att lagstiftningen ska följas oavsett vilken myndighets lagstiftning det gäller. Arbetsmiljölagstiftningen kan inte prioriteras bort till förmån för till exempel socialtjänstlagen eller hälso- och sjukvårdslagen.
- Arbetsmiljöverket bör fortsätta med inspektioner inom vård och omsorg för att se till att arbetsmiljörutiner och instruktioner är förklarade, anpassade och förankrade i verksamheten.

Handhållna maskiner

Under år 2016 har vi fokuserat på djupstudier av olyckor i samband med handhållna maskiner i arbetslivet, som är ett allvarligt arbetsmiljöproblem. I syfte att skaffa ett tillräckligt underlag för att kunna dra slutsatser, har Arbetsmiljöverket beslutat att under åren 2016–2017 undersöka fem händelser på temat handhållna maskiner. De gemensamma faktorer som vi kan se efter de två djupstudier som hittills har slutförts är följande:

- behov av regelförändringar
- brist på information externt
- brist på kunskapsöverföring
- behov av tillsynsinsatser.

Djupstudierna har även visat att det förekommer belastande förhållanden på

arbetet som kan orsaka arbetsrelaterad stress. När samtliga djupstudier är färdiga kommer vi att ta fram åtgärdsförslag.

SAMVERKAN OCH SAMRÅD

Av vår instruktion framgår att vi ska samråda med arbetsmarknadens parter, organisationer och myndigheter i den utsträckning som behövs för vår verksamhet. Vi ska också samråda med representativa arbetsgivar- och arbetstagarorganisationer innan vi beslutar om föreskrifter till enskilda, kommuner och landsting eller om vi beslutar i förvaltningsärenden som är av större vikt. Under år 2016 har vi haft sex samrådsmöten med arbetsmarknadens parter. Samverkan med andra myndigheter sker främst genom överenskommelser eller avtal om samverkan med centrala och lokala myndigheter. Våra avtal och överenskommelser om samverkan är främst inriktade på informations- och erfarenhetsutbyte. De kan också omfatta fördelningen av tillsynsansvar, gemensamma tillsynsfrågor, tillsynsprojekt och kompetensutveckling.

Vi ska särskilt samverka med Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen och Socialstyrelsen för att uppnå en effektivare användning av våra tillgängliga resurser inom området rehabilitering. Under år 2016 har vi samverkat med Försäkringskassan kring förebyggande insatser inom skola, vård, omsorg, personlig assistans, rehabilitering och socialtjänsten. Samverkan har också skett kring enskilda arbetsgivare med hög sjukfrånvaro oavsett bransch.

Med Transportstyrelsen och Elsäkerhetsverket har vi samverkat kring frågor om vindkraftverk, arbete med elektriska risker och samverkan i tillsyn och information kring nya regler från respektive myndighet. Vi har samverkat genom formella möten men också genom informella kontakter på handläggarnivå. Kontakterna

på handläggarnivå har handlat om gemensamma frågor, myndighetsgemensam information, standardiseringsarbete och att stämna av remisser.

Utöver de myndigheter vi har samverkansavtal med samverkar vi i vissa frågor även med andra myndigheter. Ett exempel är samverkan med Polisen och Åklagarmyndigheten (REMA – Riksenheten för miljö- och arbetsmiljöbrott). Främst handlar denna samverkan om att utbyta kunskap och erfarenheter samt att etablera strategier för samverkan på både regional och central nivå mellan myndigheterna inom arbetsmiljöområdet. Under år 2016 har vi genomfört fyra möten på central nivå. Vi har också genomfört en arbetsmiljöbrottskonferens tillsammans med Polisen och Åklagarmyndigheten för att effektivisera hanteringen av arbetsmiljöbrottsärenden. För åttonde året i rad var vi med och anordnade en utbildning om arbetsmiljöbrott vid Polishögskolan för arbetsmiljöinspektörer, jurister, handläggare, åklagare och poliser. Utbildningen tog upp gemensamma frågor, myndighetsgemensam information, avstämning av remisser och standardiseringsarbete.

Sektorsmyndighet inom funktionshinderspolitiken

Arbetsmiljöverket har ett samlat ansvar för handikappfrågor inom arbetsmiljöområdet. Vårt uppdrag är att vara samlande, stödjande och pådrivande i förhållande till övriga berörda parter.

Vi har under året haft regelbunden samverkan med Diskrimineringsombudsmannen och möten i Arbetsmiljöverkets samråd med funktionshindersorganisationerna. Under "Nordic ergonomics and human factors society" årliga konferens presenterade vi arbetet med tillgänglighet inom Arbetsmiljöverkets tillsyn. Titeln på presentationen var "Accessible work environment, Government

assignment 2011–2016 for The Swedish Work Environment Authority, SWEA". I december genomförde Myndigheten för delaktighet sin årliga konferens, Delaktighetsdagen. Där lyftes Arbetsmiljöverket fram som den organisation som har integrerat arbetet med tillgänglighet och funktionshinder i sin verksamhet.

INTERNATIONELLT

En av de viktigaste frågorna på agendan i Rådgivande kommittén för arbetsmiljöfrågor under år 2016 har varit EU-kommissionens utvärdering av arbetsmiljödirektiven. Vi är regeringens representant och har bedrivit påverkansarbete för att förankra regeringens prioriteringar. I den rapport som arbetats fram år 2016 finns de svenska principerna med. Där understryker EU-kommissionen att systemet med minimiregler på arbetsmiljöområdet ska behållas, att eventuella framtida direktivändringar inte får sänka skyddsnivån samt att skyddsnivån ska vara lika hög, oberoende av företagets storlek.

Arbetsrelaterad cancer har även tagit stor plats på agendan i Rådgivande kommittén och Arbetsmiljöverket har bistått regeringen under förhandlingarna. Kommissionens förslag till ändringar i carcinogen- och mutagendirektivet innebär att några gränsvärden har sänkts och att det har tillkommit ett antal nya ämnen som får bindande gränsvärden. Arbetsmiljöverket har även deltagit i arbetsgruppen som bistår EU-kommissionen i deras arbete med att ta fram ett informationssystem, "EU OSH Info System". Syftet är att elektroniskt presentera medlemsländernas nationella strategier kopplade till EU:s strategiska ramverk för arbetsmiljön åren 2014–2020.

Under år 2016 arrangerade Arbetsmiljöverket en europeisk konferens med fokus på kvinnors arbetsmiljö. Ett

femtiootal deltagare från EU:s medlemsländer samt representanter från den europeiska arbetsmiljöbyrån tog del av de svenska erfarenheterna utifrån den satsning som Arbetsmiljöverket har gjort. Under hösten blev den svenska arbetsmiljöutvärderingen utvärderad av en grupp bestående av åtta representanter från sju EU-länder. Utvärderingen ingår i ett system inom "Senior Labour Inspectors Committee (SLIC)" och presenteras 2017.

Odeklarerat arbete

Regeringen har utsett Arbetsmiljöverket till svensk representant i det etablerade europeiska forumet mot odeklarerat arbete. Med odeklarerat arbete menas att göra oskäliga vinster och undanhålla medel för välfärden genom osund konkurrens och försämrade arbetsvillkor för arbetstagare. Forumet arbetar för att mängden odeklarerat arbete ska minska i Europa. Forumets arbete ska också bidra till effektivare åtgärder för att skapa bättre arbetsvillkor och främja arbetsmarknadsintegration och social delaktighet för att därigenom skapa formella arbetstillfällen.

Vi har aktivt bidragit till forumets arbete utifrån instruktionen från Arbetsmarknadsdepartementet för de svenska prioriteringarna. Två plenarmöten har genomförts. Ett första möte hölls före sommaren, där strukturen för arbetet med att ta fram förslag på aktiviteter och arbetsordning lades fram och beslutades. Därefter träffades samtliga medlemsländer den 10 oktober för att anta en arbetsordning och ett arbetsprogram för åren 2017–2018. Sverige har deltagit i arbetet med att ta fram båda förslagen. De beslutade aktiviteterna stämmer väl överens med Sveriges vilja, samt svenska myndigheters behov utifrån den pågående myndighetssamverkan inom "Programmet Osund konkurrens".

Utstationering

En utstationerad arbetstagare är någon som skickas från sitt hemland av sin arbetsgivare för att arbeta i ett annat land under en begränsad tid. Arbetsgivaren erbjuder tjänster över gränserna och avtalar om arbetet med en uppdragsgivare i mottagarlandet. Arbetsmiljöverket är utsett till förbindelsekontor för utstationeringsfrågor vilket innebär att vi ska tillhandahålla information om de arbets- och anställningsvillkor som gäller i Sverige. Arbetsmiljöverket förvaltar ett register dit arbetsgivare ska anmäla sina utstationerade arbetstagare. Vi har också till uppgift att tillhandahålla kollektivavtal och samverka med EU-kommissionen.

Vi har sammanlagt åtta kollektivavtal för utstationerade som finns presenterade på av.se. Den vanligaste frågan från andra förbindelsekontor handlar om minimilöner inom byggbranschen. Arbetsmiljöverket har under året deltagit i ett europeiskt samarbete, Eurodetachment, där syftet är att utbyta erfarenheter och kunskaper om arbete kring utstationering av arbetstagare. Vi har genomfört utbyten med Lettland inom byggnäringen samt med Rumänien inom gröna näringar. Arbetsmiljöverket presenterade samarbetet med dessa länder och det nationella arbetet med osund konkurrens i Lissabon i november år 2016.

Tillämpningsdirektivet (2014/67/EU) trädde i kraft under år 2016 vilket innebär nya arbetsuppgifter för Arbetsmiljöverket. Bland annat kan andra medlemsländer begära att vi ger dem bistånd i form av kontroller, inspektioner och utredningar när det gäller utstationering av arbetstagare.

ARBETSSKADE- OCH ARBETSMILJÖSTATISTIK

Arbetsmiljöverket har regeringens uppdrag att ansvara för den officiella statistiken inom arbetsmiljöområdet. Vi samlar in och

bearbetar information om arbetsrelaterade olyckor, arbetssjukdomar och allvarliga tillbud som sedan ligger till grund för beslut om vilken inriktning och prioritering våra insatser ska ha. Informationen bygger på två olika former av inrapportering, dels enligt socialförsäkringsbalken (2010:110), dels enligt arbetsmiljölagen (1977:1160).

Under 2016 producerade vi fem informationsblad i serien "Korta arbetsskadefakta" som kortfattat och översiktligt belyser ett yrke, en bransch eller ett specifikt arbetsmiljöproblem. Bladen används bland annat i samband med olika aktiviteter och kampanjer. Under året är det också många som har kontaktat oss för att få statistik om arbetsskador och vår interna inspektionsverksamhet. Vi har dokumenterat drygt 1 000 statistikförfrågningar. Två tredjedelar var externa förfrågningar varav massmedier stod för hälften.

I egenskap av ansvarig myndighet för officiell statistik över arbetsskador och arbetsmiljö publicerade vi tre rapporter under 2016. "Arbetsskaderapporten" baseras på inkomna arbetsskadeanmälningar enligt socialförsäkringsbalken till Försäkringskassan. Vidare publicerade vi "Arbetsmiljön 2015" och "Arbetsorsakade besvär 2016". Dessa två rapporter bygger på återkommande urvalsundersökningar som Statistiska centralbyrån genomför på Arbetsmiljöverkets uppdrag.

I januari varje år gör vi en prognos baserad på föregående års antal inkomna arbetsskadeanmälningar. Mellan åren 2015 och 2016 ökade antalet anmälda arbetsolyckor med sjukfrånvaro preliminärt med drygt 4 procent, från 35 700 till 37 300 anmälningar. Cirka 58 procent av anmälningarna av arbetsolycka med sjukfrånvaro år 2016 berörde män. Antalet anmälda arbetssjukdomar minskade enligt preliminära uppgifter med 4 procent mellan

åren 2015 och 2016, från 12 500 till 12 000 anmälningar, och det var främst männens anmälningar som minskade. Cirka 63 procent av anmälningarna av arbetssjukdom år 2016 gällde kvinnor.

Under år 2016 tog vi fram rapporten "Arbetsolycksrisk - Faktorer som beskriver skillnad i risk och förändring över tid" (2016:1). Rapporten utvecklar presentationen av analytiska arbetsmiljöindikatorer om arbetsolycksrisk, och den avser att komplettera arbetsskadestatistiken. De nya indikatorerna jämförs bland annat med beräkningar av en faktor i taget, exempelvis de frekvensmått som används i den officiella arbetsskadestatistiken.

ALLVARLIGA OLYCKOR OCH TILLBUD

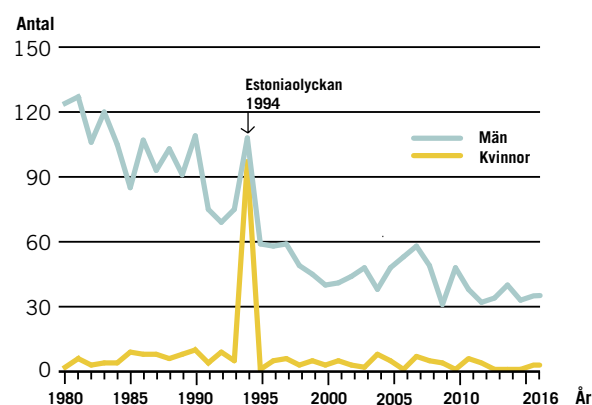
Enligt 3 kap. 3 a § i arbetsmiljölagen har arbetsgivarna skyldighet att utan dröjsmål underrätta Arbetsmiljöverket när det har inträffat ett allvarligt olycksfall eller ett allvarligt tillbud i arbetet. De kan då göra anmälan via www.anmalarbetsskada.se. Dessa anmälningar används främst som ett signalsystem för inspektionsverksamheten. Under år 2016 gjorde vi närmare 2 000 inspektioner med anledning av anmälan om ett allvarligt olycksfall eller ett allvarligt tillbud. Av de närmare 17 150 anmälningarna till Arbetsmiljöverket år 2016 var 45 procent allvarliga olyckor och 55 procent allvarliga tillbud.

DÖDSFALL

Preliminära siffror för år 2016 visar att det inträffade 38 dödsolyckor i arbetet, fördelat på 35 män och 3 kvinnor. Av dessa personer var 34 arbetstagare och 4 var egenföretagare. Dessutom förolyckades ytterligare 7 personer, 2 som inte var förvärvsarbetande och 5 som var anställda i företag som har sitt säte i ett annat land än i

Sverige. Dessa 7 dödsolyckor räknas inte in i den svenska officiella arbetsskadestatistiken eftersom personerna antingen inte var förvärvsarbetande eller också redovisas i det land där företaget har sin hemvist och där den drabbade är försäkrad.

Dödsolyckor i arbetet bland arbetstagare 1980–2016

2016 års siffror är preliminära

Källa: AV/ISA

GRÄNSVÄRDEN FÖR KEMISKA ÄMNINGEN

Kriterieverksamheten har i uppdrag att ta fram vetenskapliga underlag för hygieniska gränsvärden för kemiska ämnen i luften i arbetsmiljön. Verksamheten har fram till den 1 juli bedrivits via två expertkommittéer, Nordiska expertgruppen och Svenska kriteriegruppen. Sedan den 1 juli deltar vi enbart i arbetet i den Nordiska expertgruppen. Detta är en anpassning till att arbetet med att ta fram underlag för gränsvärden i allt större grad bedrivs på Europeanivå.

I arbetet ingår att beskriva och bedöma kemikaliernas påverkan på arbetstagarna när det gäller till exempel allergier, cancer och reproduktionsstörning. Kriterieverksamhetens dokument, som vanligen skrivs av externa forskare, utmynnar i en bedömning av vid vilken

lufthalt ett kemiskt ämne har skadlig effekt på människan. Dokumenten diskuteras i allmänhet vid tre till fem möten innan de godkänns genom konsensus. De publiceras därefter i skriftserien "Arbete och Hälsa".

Dokumentet används även i andra sammanhang, till exempel i

arbetsskadeutredningar, på yrkesmedicinska kliniker och av internationella aktörer inom området. Verksamheten är en viktig plattform för Sveriges insatser och inflytande i EU:s gränsvärdeskommitté, "Scientific Committee on Occupational Exposure Limits" (SCOEL).

2016 års kriterieverksamhet

Diskuterade dokument	
Nordiska expertgruppen	Svenska kriteriegruppen
Yrkesmässig exponering för kemikalier och ovanliga arbetstider Yrkesmässig hudexponering för kemikalier Kiselkarbid Kloraminer Fluor, klor och brom Yrkesmässig exponering för kemikalier och KOL	Skärvätskeaerosol Kolmonoxid

Prestationer inom analysverksamheten

Kostnaden för kritikerverksamheten har ökat igen vilket beror på att nedlagd tid varierar över åren. Kostnaden för den officiella statistiken ändras också mellan åren eftersom vissa statistikrapporter levereras vartannat år. Detta förklarar 2015 års låga kostnad. Kostnaden för att ta fram de tre statistikrapporterna har minskat jämfört med år 2014. Skälet är att vi år 2014 lade resurser på att arbeta om frågorna för en av undersökningarna vilket gjorde arbetet mer resurskrävande. Tre djupstudier påbörjades under år 2015 och slutfördes 2016. Två av de djupstudier som påbörjades år 2016 blev också klara under året. Kostnaderna för djupstudier varierar beroende på vilken omfattning de har.

Publikationer	2016		2015		2014	
	Antal	Tkr*	Antal	Tkr	Antal	Tkr
Kriterieverksamheten		6 525		5 681		7 187
Svenska kriteriegruppens godkända underlag	2		0		3	
Svenska kriteriegruppens publicerade underlag	4		4		3	
Nordiska expertgruppens godkända underlag	2		1		0	
Nordiska expertgruppens publicerade underlag	1		0		0	
Officiell statistik	3	7 497	1	2 870	3	8 314
Djupstudier	5	831	4	453	3	568

*Tkr=Tusen kronor

11§ Arbetsgivaren ska vidta åtgärder för att motverka att arbetsuppgifter och arbetssituationer som är starkt psykiskt påfrestande leder till ohälsa hos arbetstagarna.
Föreskrifterna Organisatorisk och social arbetsmiljö

Regler

Arbetsmiljölagen ger de yttre ramarna för vår verksamhet (1977:1160). Med den som utgångspunkt ger vi ut föreskrifter och allmänna råd som preciserar vilka krav som ställs på arbetsmiljön. Vårt uppdrag utgår ifrån instruktionen för Arbetsmiljöverket: att vi ska meddela föreskrifter och allmänna råd med stöd av arbetsmiljö- och arbetstidslagstiftningen (förordning 2007:913). Vi har i dag cirka 75 gällande föreskrifter, som på ett mer eller mindre detaljerat sätt täcker hela ansvarsområdet. Den tekniska utvecklingen, intressenternas krav, utvecklingen av språket och förändringar i angränsande lagstiftning med mera, gör att vi utfärdar nya regler samt omarbetar och upphäver föreskrifter.

AKTIVITETER 2016

Förändringar i våra föreskrifter

Under år 2016 har sex nya föreskrifter trätt i kraft. Mest uppmärksamhet fick föreskrifterna Organisatorisk och social arbetsmiljö (AFS 2015:4). Föreskrifterna togs fram i samråd med arbetsmarknadens parter. De preciserar faktorer som ska ingå i det systematiska arbetsmiljöarbetet, i syfte att förebygga ohälsa och olycksfall. Skillnaden jämfört med tidigare är att det nu finns konkreta regler utifrån arbetsmiljölagen om arbetsbelastning, arbetstid och om främjande av hälsa. Föreskrifterna innehåller även regler om kunskaper, mål och om hur man arbetar för att förebygga och hantera kränkande särbehandling. De övriga nya föreskrifter som har börjat gälla under året är:

- Elektromagnetiska fält (AFS 2016:3)
- Enkla tryckkärl (AFS 2016:2)
- Hygieniska gränsvärden (AFS 2015:7)
- Tryckbärande anordningar (AFS 2016:1)

- Utrustning för potentiellt explosiva atmosfärer (AFS 2016:4).

Föreskrifterna Enkla tryckkärl (AFS 2016:2) och Utrustning för potentiellt explosiva atmosfärer (AFS 2016:4) handlar i båda fallen om produktkrav som baseras på EU-direktiv. Föreskrifterna Hygieniska gränsvärden (AFS 2015:7) beslutades efter att EU-kommissionen påpekat att Sverige inte fullt ut hade implementerat tre direktiv inom det området. Föreskrifterna Elektromagnetiska fält (AFS 2016:3) har sitt ursprung i Europaparlamentet och Rådets direktiv 2013/35/EU. Även föreskrifterna Tryckbärande anordningar (AFS 2016:1) är produktkrav som utgår från EU-direktiv. Därutöver har dels några mindre ändringar gjorts i andra föreskrifter, dels har några föreskrifter och allmänna råd upphävts i sin helhet. Merparten av dessa ändringar och upphävanden har varit konsekvenser av nya föreskrifter som har trätt i kraft.

Vägledningar

Syftet med vägledningar är att förklara och förtydliga föreskrifterna. I mitten av april publicerade vi vägledningen "Den organisatoriska och sociala arbetsmiljön – viktiga pusselbitar i en god arbetsmiljö". Vägledningen togs fram i samråd med arbetsmarknadens parter. Arbetet med att ta fram en vägledning för tillämpningen av föreskrifterna Kvarts och stendamm i arbetsmiljön (AFS 2015:2) har påbörjats under år 2016. Materialet grundar sig på erfarenheter från inspektionsaktiviteten "Arbete med berg".

Pågående föreskriftsarbete

Flera större föreskriftsarbeten pågår. Ett arbete handlar om att ta fram nya föreskrifter om hygieniska gränsvärden. Arbetet är en del i införandet av Europaparlamentets och rådets kommande direktiv om kemiska agens, samt direktivet om karcinogena och mutagena ämnen. Ett annat pågående arbete handlar om en översyn av regler för användning och kontroll av trycksatta anordningar. Arbetet har remissbehandlats under året och om remissförslaget blir verklighet innebär det en sammanslagning av flera nu gällande föreskrifter på området. Under året har vi även gjort en omprövning av föreskrifterna Systematiskt arbetsmiljöarbete. Omprövningens övergripande slutsats var att föreskrifterna ska behållas men omarbetas. Omarbetningen syftar i första hand till att förtydliga författningens olika delar snarare än att förändra strukturer.

Regelförnyelse

Vi har under år 2016 påbörjat ett treårigt utvecklingsarbete med målet att få fram ett enhetligt, effektivt och modernt regelverk som underlättar för arbetsgivare och arbetstagare att skapa säkra och hälsosamma arbetsplatser. Regelverket för arbetsmiljön har, i samverkan med arbetsmarknadens parter, utvecklats under drygt 30 år. Det har bidragit till att Sverige har intagit en ledarposition i arbetsmiljöhänseende. Ett stort antal EU-rättsakter har tillkommit och regelverket har med tiden blivit omfattande, bitvis krångligt och svårt att hålla aktuellt. Dessutom behöver regelverket ses över ur ett jämställdhets- och tillgänglighetsperspektiv.

Vårt arbete om regelförnyelse syftar till att skapa förutsättningar för att Arbetsmiljöverket, i samverkan med arbetsmarknadens parter, ska kunna nå de övergripande målen att färre personer

drabbas av ohälsa, skadas eller dör i arbetslivet. Regelverket ska upplevas lättare att använda med samma höga skyddsnivå. Arbetet startade den 1 september 2016 och ska pågå till den 28 februari 2019. Under hösten 2016 har följande utvecklingsinitiativ påbörjats: Översyn av regelstrukturen, Allmänna principer för föreskrifter, Effekter av regler och Kommunikation av regler.

STANDARDISERING

Arbetsmiljöverkets standardiseringsarbete handlar om att delta i svenska och nationella standardiseringsorgan och bidra med expertkunnskap. Vi besvarar också remisser. För att effektivisera vårt standardiseringsarbete har vi tagit fram kriterier för vårt deltagande. Vi arbetar också med att förbättra remisshanteringen. Det har resulterat i att vi har blivit tydligare med vad vi vill åstadkomma med vårt standardiseringsarbete. Under år 2016 har Arbetsmiljöverket behandlat 97 remisser och deltagit i 84 möten, både nationellt och internationellt.

TILLSTÅND

Vissa arbetsuppgifter är förbjudna enligt arbetsmiljölagen (1977:1160), arbetstidslagen (1982:673) eller Arbetsmiljöverkets föreskrifter. Det gäller till exempel att riva en fastighet som innehåller asbest eller att arbeta längre än arbetstidslagen föreskriver. Vi kan dock bevilja undantag från reglerna och utfärda tillstånd. Till exempel krävs tillstånd för att en arbetsgivare ska få anlita barn under 13 år i teaterföreställningar eller filminspelningar. Upp till 18 år gäller speciella regler för arbetstider.

De två största ärendegrupperna inom vår tillståndshantering är ansökningar som avser hantering av asbest och ansökningar som avser minderåriga som är under 18 år. Under år 2016 har vi fattat beslut som avser

370 ansökningar om tillstånd att hantera asbest som har resulterat i drygt 20 000 anmälningar om planerad rivning. Vi har även fattat beslut i drygt 520 ansökningar som rör tillstånd för minderåriga.

Arbetstidslagen innehåller bland annat regler om hur länge man får arbeta per

dygn och per vecka. Den tar till exempel upp ordinarie arbetstid och jourtid, vilka raster man har rätt till och vad som gäller för nattvila. Vi kan bevilja undantag även från dessa regler. Under 2016 har vi fått in cirka 40 sådana ärenden.

Prestationer inom regelverksamheten

Kostnaden för beslutade föreskriftsarbeten har sjunkit jämfört med tidigare år i tabellen. Det förklaras av att föreskrifterna som beslutats under året inte varit lika resurskrävande. Både 2015 och 2014 års kostnad påverkas av omfattande föreskriftsarbeten, bland annat föreskriften om organisatorisk och social arbetsmiljö samt införandet av sanktionsavgifter. Kostnaden för standardiseringsarbetet ligger på liknande nivåer som 2015. Vi har sedan 2015 tydligare kriterier för vårt deltagande i de olika standardiseringsgrupperna. Det gör att vi kan prioritera och fokusera våra resurser och då får vi också färre remisser att besvara.

	2016		2015		2014	
	Antal	Tkr*	Antal	Tkr	Antal	Tkr
Föreskrifter		3 422		15 562		10 887
Nya	4		3		0	
Ändringar	4		5		38	
Upphävda	2		4		5	
Standardisering		3 697		3 551		4 610
Möten, tekniska kommittéer, Sverige	58		41		74	
Möten, internationella arbetsgrupper	26		28		35	
Besvarade remisser	97		124		200	

*Tkr=Tusen kronor

AV TARIK SALEH, MARIANNE GUSTAVSSON & LISA BELFRAGE

UTMANINGEN

EN FILM OM DEN SJUKA JOBBSTRESSEN

I ROLLERNA: THERESE, DU OCH ALLA ANDRA

PRODUCENT **CHARLOTTE MOST** A-FOTO **SVEN LINDAHL** B-FOTO **MARKUS JORDÖ** LJUD **HÅKAN SÖDER**
MUSIK **KRISTER LINDER** LJUDDSIGN **ALEKSANDER KARSHIKOFF** LJUSSÄTTNING **ERIK FHÖLENHAG**

SE FILMEN PÅ AV.SE

En informationskampanj för ett hållbart arbetsliv

ARBETSMILJÖ
VERKET

Kommunikation

Vårt arbete för en god arbetsmiljö skapas i dialog med landets arbetsgivare, arbetstagare, skyddsombud, branschorganisationer och arbetsmarknadens parter. Genom kommunikation vill vi öka kunskaperna och engagemanget för arbetsmiljöfrågorna, samt erbjuda stöd och hjälpmedel för att kunna skapa en bra arbetsmiljö för alla. Ett viktigt syfte med kommunikationsarbetet är att skapa insikt och förståelse, bland annat genom goda exempel. Arbetet utgår ifrån vårt uppdrag att utarbeta och sprida information inom arbetsmiljöområdet (förordning 2007:913).

SVARSTJÄNSTEN

Svarstjänsten har en viktig funktion i mötet med allmänheten. Drygt 100 000 personer hade år 2016 en kontakt med olika delar av vår Svarstjänst. Svarstjänsten ansvarar för allmänna frågor, Arbetsmiljöverkets telefonväxel, ordermottagning av publikationer och för att ta emot tips om missförhållanden. Den som har en allmän fråga om arbetsmiljö får stöd och guidning av oss utifrån arbetsmiljölagen och våra föreskrifter. Frågorna kommer från samtliga sektorer av samhället och berör alla aspekter av arbetsmiljön. De som vänder sig till Svarstjänsten med frågor är främst arbetsgivare, arbetstagare och skyddsombud. Svarstjänsten ger också support till alla som använder våra e-tjänster Arbetsskada, Tillståndsstöd, Utstationering och Anmälan av farliga eller bristfälliga produkter.

Vår Svarstjänst förvaltar registret för utstationerad arbetskraft och svarar därför på frågor från både utländska arbetsgivare och utstationerade arbetstagare. För att vi ska kunna informera om registrering och om vilka rättigheter man har när man arbetar i Sverige, har vi språkkompetens utöver engelska. Inom Svarstjänsten talar vi flera

olika språk, till exempel tyska, franska, arabiska, italienska, polska, finska och ryska.

De allra flesta väljer att kontakta oss via telefon och därefter mejl. De vanligaste frågorna berör arbetsplatsens utformning, byggnads- och anläggningsarbeten, skyddsombudsfrågor samt support och frågor kring regelverket i samband med att en arbetsskada anmäls. Under år 2016 besvarade vi drygt 42 000 frågor.

INFORMATIONSSATSNING OM ORGANISATORISK OCH SOCIAL ARBETSMILJÖ

I början av året genomförde Arbetsmiljöverket en av myndighetens största kommunikationsinsatser hittills. Målet var att öka kännedomen hos arbetsgivarna om de nya föreskrifterna Organisatorisk och social arbetsmiljö (AFS 2015:4). Vi ville också få igång samtal om den organisatoriska och sociala arbetsmiljön på Sveriges arbetsplatser som ett led i att förebygga att ohälsa uppstår på arbetsplatsen.

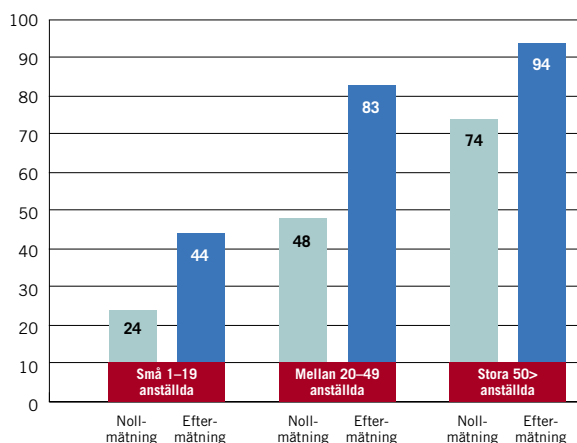
Föreskrifterna Organisatorisk och social arbetsmiljö har fått stor spridning och uppmärksamhet. Kombinationen att arbeta med webbaserad information, press, att aktivt informera på egna och andras arrangemang samt en kampanj har bidragit till att målet uppfylldes. Arbetsmiljöverket arrangerade 28 informationsträffar runt om i landet. Drygt 4 000 personer anmälde sig för att få en presentation av föreskrifterna och möjlighet att ställa frågor. Kampanjen bestod av ett informationsbrev riktat till Sveriges samtliga arbetsgivare, offensivt pressarbete och lansering av en dokumentärfilm. Resultatet av informationssatsningen blev cirka 200 000 nedladdningar och beställningar av föreskrifterna samt lika många visningar av filmen "Utmaningen – en film om den sjuka jobbstressen".

Våra handläggare och arbetsmiljöinspektörer har under år 2016 medverkat som föreläsare på närmare 50 konferenser och centrala seminarier arrangerade av externa intressenter. Därtill har arbetsmiljöinspektörer runt om i landet informerat på regionala arrangemang, som skyddsombudsträffar. Filmer från föreläsningarna har spridits via av.se och sociala medier. Vi har under året träffat partsgemensamma organisationer i syfte att dela erfarenheter från informations- och utbildningsinsatser kring föreskrifterna, samt informera varandra om planerade aktiviteter.

Insatserna har sedan följts upp i en effektutvärdering med 1 000 arbetsgivare och 2 000 arbetstagare.

Bland chefer med delegerat arbetsmiljöansvar och verkställande direktörer, som var den primära målgruppen för kampanjen, kan vi konstatera en markant ökning av hur många som känner till de nya reglerna.

Kännedom om föreskrifterna Organisatorisk och social arbetsmiljö

Diagrammet visar i procent hur många chefer med ansvar för arbetsmiljön i små, mellanstora och stora företag som kände till de nya föreskrifterna Organisatorisk och social arbetsmiljö före och efter kampanjen.

Källa: Stelacon, Effektutvärdering "Organisatorisk och social arbetsmiljö".

Den största förändringen i kännedom om reglerna ser vi bland små arbetsgivare, som totalt sysselsätter cirka 1 miljon anställda. Efter kampanjen kände 80 procent fler till föreskrifterna Organisatorisk och social arbetsmiljö jämfört med mätningen före kampanjen.

INFORMATION OM SYSTEMATISKT ARBETSMILJÖARBETE

Med systematiskt arbetsmiljöarbete menas arbetsgivarens arbete med att undersöka, genomföra och följa upp verksamheten för att förebygga ohälsa och olycksfall i arbetet och för att uppnå en tillfredsställande arbetsmiljö, se 3 kap. 2 a § arbetsmiljölagen (1977:1160) och Arbetsmiljöverkets föreskrifter Systematiskt arbetsmiljöarbete (AFS 2001:1). I början av året vände vi oss med informationsinsatsen "Dolda faror" till arbetsgivare på 6 300 arbetsplatser inom branscherna finans och försäkring. Vi ville få arbetsgivare och arbetsmiljöansvariga inom dessa två branscher att uppmärksamma att det finns dolda arbetsmiljörisker på arbetsplatsen. Vi ville också motivera dem att söka mer information om systematiskt arbetsmiljöarbete på av.se. Informationen spreds i digitala kanaler och resultatet blev drygt 2 240 000 exponeringar fram till den 16 februari 2016. Därefter annonserade vi i dags- och fackpress. Syftet var att underlätta för arbetsgivare att ta sitt arbetsmiljöansvar, att få fler att gå till av.se och använda Arbetsmiljöverkets verktyg för att komma igång med eller utveckla sitt arbetsmiljöarbete.

Mätningar gjordes av två annonser i olika tidningar. Ett av resultaten visade att 23 procent (som helhet cirka 38 300 personer) uppgav att de har sökt eller kommer att söka mer information till följd av annonsen. Bland kvinnor var andelen så hög som 32 procent.

GENOMSLAG I MEDIA

Arbetsmiljöverket förekommer i en mängd olika medieinslag som rör arbetsmiljö. Det totala antalet inslag uppgick under år 2016 till 15 180. Det är 8 procent högre än förra året. Under detta år toppar inslag om organisatorisk och social arbetsmiljö (26 procent), följt av skola (22 procent) samt vård och omsorg (16 procent).

Årets arbetsskade- och arbetsmiljöstatistik visar att fler lider av stressrelaterade besvär på jobbet, vilket fick stor uppmärksamhet i början av sommaren 2016. Under andra halvan av året uppmärksammade även medierna den nystartade granskningen av bemanningsbranschen där dubbelt så många olyckor inträffar jämfört med snittet för samtliga branscher, samt den pågående inspektionssatsningen av socialsekreterarnas arbetsmiljö.

VI FORTSÄTTER ATT UTVECKLA AV.SE

Under året har vi arbetat med att förbättra vår nya webbplats, som lanserades hösten 2015. Vi har utvecklat webbplatsens tillgänglighet för personer med funktionsvariationer och lanserat en förbättrad sökfunktion till vårt diarium.

Under år 2016 visar statistiken på nästan 3 miljoner besök på webbplatsen. De fem mest besökta sidorna var Startsidan, Föreskrifter, Organisatorisk och social arbetsmiljö (AFS 2015:4), Arbetsmiljölagen samt Arbetstidslagen. De mest nedladdade föreskrifterna var Organisatorisk och social arbetsmiljö (AFS 2015:4), Arbetsplatsens utformning (AFS 2009:2) och Systematiskt arbetsmiljöarbete (AFS 2001:1). Enligt Web Service Awards användarundersökning ligger webbplatsen över genomsnittet när det gäller antal besökare för statliga verk och myndigheter. Web service Index var 74 för 2016 jämfört med 69 året innan. Arbetsmiljöverket fick Webbservice Awards

pris "Sveriges bästa webbplats 2016" i kategorin Samhällsinformation.

ÖKAD SPRIDNING I SOCIALA MEDIER

Arbetsmiljöverkets Twitterkonto, @Arbetsmiljö hade vid årsslutet 4 342 följare, en ökning med cirka 20 procent jämfört med förra årsslutet. Följarna är till största delen arbetsmarknadens parter, journalister, opinionsbildare och politiker.

Under året lade vi ut 133 tweetar från kontot, vilket genererade 1 024 retweetar. Flest retweetar fick nyheten "ökat antal arbetssjukdomar orsakade av sociala faktorer fortsätter". Vidare uppmärksammades "Skyddsombudens dag" den 26 oktober, en film i samband med internationella kvinnodagen, att "genusglasögon ger friskare personal" samt en tweet om vägledning till föreskrifterna Organisatorisk och social arbetsmiljö. Det totala antalet tweetar har minskat marginellt jämfört med förra året, samtidigt som en ökning har skett när det gäller engagemang i form av favoritmarkering, retweetar och svar på kontots tweetar.

På Arbetsmiljöverkets Facebooksida har vi nästan 27 000 följare, vilket är en ökning med cirka 9 000 sedan förra året. Tillströmningen av följare skedde framför allt i samband med kampanjen Utmaningen. Det inlägg som fick störst spridning var "Nästan 1 av 3 förväntas läsa jobbmejl även utanför ordinarie arbetstid", som nådde drygt 200 000 användare.

KUNSKAPSSAMMANSTÄLLNINGAR

År 2016 har Arbetsmiljöverket publicerat fem kunskapssammanställningar. Dessa har presenterats på ett antal olika seminarier under året:

- Fysisk variation och belastningsbesvär i arbetet (Rapport 2016:1)
- Kvinnors och mäns arbetsvillkor – betydelsen av organisatoriska faktorer och psykosocial arbetsmiljö för arbets- och hälsorelaterade utfall (Rapport 2016:2)
- Konsekvenser av lean produktion på arbetsmiljö och hälsa (Rapport 2016:5)
- Friska arbetsplatser för kvinnor och män i alla åldrar (Rapport 2016:8)

- Leder regler och inspektioner till en bättre arbetsmiljö? Om effekter av och förutsättningar för arbetsmiljöreglering (Rapport 2016:10).

MÄSSOR OCH EVENEMANG 2016

Arbetsmiljöverkets deltagande i mässor och andra event syftar till att skapa kännedom och kunskap om arbetsmiljöarbete. Under år 2016 deltog vi i följande mässor och event:

- Offentlig chef, januari
- Jämställdhetsdagarna, januari
- Kommek, augusti
- Elmia Lastbil, augusti
- Arbetsmiljöriksdagen, oktober.

Prestationer inom kommunikationsverksamheten

Under året publicerades 5 kunskapssammanställningar, varav den inom uppdraget Kvinnors arbetsmiljö uppgår till cirka 1 miljon kronor av kostnaden. Arbetsmiljöverket har inte tagit fram några interaktiva utbildningar under året. Kostnaden för vår svarstjänst har sjunkit något jämfört med år 2015, då utfallet innehöll arbete med att utveckla processen för allmänna frågor. Antalet frågor har de senaste åren legat på en jämn nivå. Under år 2016 ser vi en minskning av antalet frågor jämfört med föregående år.

	2016		2015		2014	
	Antal	Tkr*	Antal	Tkr	Antal	Tkr
Kunskapssammanställningar	5	3 646	6	3 336	4	2 219
Interaktiva utbildningar	0	0	1	451	0	0
Svarstjänsten		9 650		10 088		8 001
Telefonsamtal	28 942		32 523		35 108	
Mejl- och webbfrågor	13 696		14 915		12 978	

*Tkr= tusen kronor

12§ Arbetsgivaren ska vidta de åtgärder som behövs för att motverka att arbetstidens förläggning leder till ohälsa hos arbetstagarna.

Föreskrifterna Organisatorisk och social arbetsmiljö

Kompetensförsörjning

Vi arbetar systematiskt med kompetensförsörjning på alla nivåer inom myndigheten. Enligt förordning (2008:605) ska vi redovisa de åtgärder som har vidtagits under året i syfte att säkerställa att vi har den kompetens som krävs för att fullgöra våra uppgifter.

Utifrån behovsanalyser på avdelningarna tas en myndighetsövergripande kompetensförsörjningsplan fram. Effekter som vi vill nå med detta är att ha rätt kompetens som bidrar till att verksamhetens mål uppnås, att vi har en hälsosam arbetsmiljö och är en lärande arbetsplats. Utifrån vår uppföljning bedömer vi att vi har uppnått vårt mål med att utveckla den kompetens vi behöver för att uppnå verksamhetsmålen och att vi har arbetat för att främja en hälsosam arbetsmiljö. Däremot behöver vi fortsätta att utveckla våra kunskaper och metoder för att vara en lärande arbetsplats.

ATTRAHERA

Vi arbetar för att kunna erbjuda en attraktiv arbetsplats med bra anställningsvillkor, intressanta arbetsuppgifter och goda kompetensutvecklingsmöjligheter. Vi har under året sett över anställningsvillkoren för chefer, för att säkra att vi även framöver ska kunna attrahera rätt ledarkompetens. Överlag sökte många till de anställningar som lystes ut under året, vilket vi bedömer vara ett positivt värde på förmågan att attrahera arbetssökanden.

REKRYTERA

Vårt mål är att vid utgången av år 2020 ha 300 arbetsmiljöinspektörer anställda. Med anledning av detta och kommande pensionsavgångar har vi under de senaste åren genomfört ett omfattande rekryteringsarbete. Totalt har 117 nya medarbetare rekryterats under 2016, varav 45 är arbetsmiljöinspektörer.

UTVECKLA OCH BEHÅLLA MEDARBETARE

Det är viktigt att säkerställa att medarbetarna trivs och känner motivation och engagemang. Genom årliga utvecklingssamtal och kompetensanalyser säkrar vi att rätt utvecklingsaktiviteter tas fram för medarbetarna, cheferna och för hela organisationen i enlighet med våra mål och uppdrag.

Vi har under året arbetat med att implementera vår medarbetarpolicy. Medarbetarna har deltagit i diskussioner på gruppnivå om vad medarbetarskapet innebär.

Ett samverkansprojekt har startats där målet är att öka den interna rörligheten och möjligheterna till utveckling inom myndigheten.

Två tillsynsutbildningar och tre introduktionskurser för samtliga nyanställda har genomförts. Tillsynsutbildningarna pågick under sex månader och introduktionskurserna i två dagar. Vår tillsynsutbildning är grunden för alla nyanställda arbetsmiljöinspektörer, men även andra kompetenser inom myndigheten genomgår delar av den. Utbildningen består av teori och praktik med inspektioner under handledning av erfarna arbetsmiljöinspektörer.

Som ett led i våra kompetenshöjande insatser har jämställdhet integrerats i både introduktionsutbildningen och tillsynsutbildningen. För att bemöta frågan om hur jämställdhet kan integreras i vår verksamhet har vi tagit fram en verktygslåda för jämställdhetsintegrering.

Kompetensutvecklande insatser under året har till exempel varit:

- projektledarutbildning
- utvecklingsprogram för administratörer på avdelningen Inspektion
- utbildning och kompetensöverföring i föreskrifterna Organisatorisk och social arbetsmiljö för arbetsmiljöinspektörer, jurister, handläggare och chefer inom Arbetsmiljöverkets fem regioner
- utbildning och kompetensöverföring i konsekvensutredningar.

För att stärka och utveckla ledarskapet pågår ett arbete för att utveckla en ny policy för chefskap och chefsförsörjning. Vi har fortsatt att kompetensutveckla medarbetare och chefer inom

tillgänglighet och funktionshinder, samt jämställdhetsintegrering. Vi har genomfört riktade kompetensutvecklingsinsatser för medarbetare utifrån deras olika ansvarsområden.

Ett arbete med effektutvärdering startade under 2016. Syftet är att Arbetsmiljöverket ska kunna beskriva effekterna av genomförd verksamhet för både kvinnor och män i arbetslivet. Målet är att vi ska ha verktyg och rutiner för arbete med uppföljning och effektutvärdering, som är viktiga delar i en lärande organisation.

Tabellen nedan visar antal anställda på Arbetsmiljöverket 2014-2016 uppdelat på kärn- och stödverksamhet, ledning och kön. Medelantalet anställda på Arbetsmiljöverket har ökat med 64 personer sedan år 2014. Främst har ökningen skett inom kärnverksamheterna.

Medelantalet anställda

Funktioner	2016		2015		2014	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
Kärnverksamhet	223	188	196	164	184	166
Ledning	35	15	33	16	29	18
Stöd	98	37	94	43	92	43
Summa	356	240	323	223	305	227
Totalt	596		546		532	

Källa: Agresso

ARBETSMILJÖ

Vi har fortsatt att utveckla arbetsmiljöhandboken. Den har bland annat kompletterats med rutiner för arbetsanpassning och rehabilitering. Den årliga dagen för Arbetsmiljöverkets skyddsombud har genomförts i syfte att utbyta erfarenheter kring aktuella arbetsmiljöfrågor. Årets teman var arbetsmiljöarbetets roll i myndighetens kommande samverkansavtal och tillämpningen av föreskrifterna Organisatorisk och social arbetsmiljö (AFS 2015:4).

Under året har vi gjort en ny upphandling av företagshälsovård. Vi har tagit fram ett utbildningspaket i hjärt- och lungräddning som vi kan avropa inom organisationen via företagshälsovården i syfte att öka våra kunskaper och skapa en säkrare arbetsplats. Vi har även tagit fram mål för den organisatoriska och sociala arbetsmiljön inom Arbetsmiljöverket i enlighet med föreskrifterna AFS 2015:4.

Arbetsmiljöverket har arbetat med att ta fram ett eget samverkansavtal under året. Syftet med avtalet är att skapa förutsättningar för en bra verksamhetsutveckling och arbetsmiljö. Ett stort fokus har varit att förankra syftet och skapa delaktighet bland medarbetarna. Vi har bland annat genomfört ett antal arbetsmöten runt om i landet där medarbetare har fått diskutera och ge synpunkter om samverkan. Det har också varit möjligt för alla medarbetare att svara på det avtalsförslag som remitterades inom myndigheten i slutet av året.

SJUKFRÅNVARO

Sjukfrånvaron minskade med 1 procentenhet mellan 2015 och 2016. Av den totala sjukfrånvaron har andelen långtidssjukfrånvaro minskat. Av den totala sjukfrånvaron utgör andelen korttidssjukfrånvaron 56,6 procent. För kvinnor minskade sjukfrånvaron med 1,7 procentenheter samtidigt som männens sjukfrånvaro i princip kvarstår på samma nivå. Kvinnors sjukfrånvaro är mer än dubbelt så hög som mäns.

För de som är 29 år och yngre har sjukfrånvaron minskat med 0,4 procentenheter och för de som är 30-49 år gamla minskade sjukfrånvaron med 0,8 procentenheter. För de som är 50 år och äldre minskade sjukfrånvaron med 1,1 procentenheter.

Sjukfrånvaro över tid angiven i procent

SJUKFRÅNVARO	2016	2015	2014
Total sjukfrånvaro	3,1	4,1	3,7
Långtidssjukfrånvaro – andel av total sjukfrånvaro	43,4	45,9	48,1
Kvinnors sjukfrånvaro	3,9	5,6	4,9
Mäns sjukfrånvaro	1,9	1,8	2,0
Alla yngre än 30 år *	3,0	3,4	-
Alla mellan 30 och 49 år	3,4	4,2	4,3
Alla 50 år eller äldre	2,9	4,0	3,3

Tabellen visar att sjukfrånvaron 2016 har minskat jämfört med 2015.

*) Sjukfrånvaron redovisas inte för grupper där antalet understiger 10 personer, eftersom uppgifterna då kan härledas till enskilda personer.

Källa: Agresso

9§ Arbetsgivaren ska se till att de arbetsuppgifter och befogenheter som tilldelas arbetstagarna inte ger upphov till ohälsosam arbetsbelastning. Det innebär att resurserna ska anpassas till kraven i arbetet.

Föreskrifterna Organisatorisk och social arbetsmiljö

Åtterrapportering regeringsuppdrag

PÅGÅENDE UPPDRAG

Osund konkurrens i arbetslivet

Regeringen har uppdragit åt Arbetsmiljöverket att stärka tillsynen av företag som bryter mot arbetsmiljölagstiftningen för att få konkurrensfördelar. Uppdraget sträcker sig från år 2015 till 2018. Arbetsmiljöverket ska även vara kontaktpunkt och Sveriges representant i olika forum på europeisk nivå, samt utveckla och genomföra informationsinsatser som är särskilt riktade mot berörda branscher och företag i samråd med arbetsmarknadens parter.

I uppdraget ingår att samarbeta med andra myndigheter. En samverkansgrupp bildades år 2015 där tolv myndigheter för närvarande ingår. Under året har gruppen haft fyra möten med bland annat följande aktiviteter:

- kartläggning av pågående gemensamma informations- och tillsynsaktiviteter
- diskussion och förankring av myndighetsgemensam tillsyn
- omvärldsanalys
- kartläggning av sekretesshinder vid myndighetssamverkan
- rapport om falska identitetshandlingar
- sammanställning av F-skattens användning.

För att lära oss mer om hur andra länder arbetar med osund konkurrens har vi gjort studiebesök i Norge, Finland, Belgien och England. De tre senaste länderna har vi besökt tillsammans med andra myndigheter i Länsstyrelsens projekt ATES (Adressing Trafficking for Labour Exploitation).

Fem regionala myndighetsgemensamma tillsynsteam har etablerats under 2016.

Vi arbetar strukturerat för ett praktiskt myndighetssamarbete mot osund konkurrens i hela landet. Teamen samverkar för att ta fram analysunderlag. Tillsynen riktar sig främst mot företag som medvetet och systematiskt bryter mot regelverk för att skaffa sig konkurrensfördelar. Vi fokuserar vår tillsyn framför allt på branscherna hotell och restaurang, bygg, transport och så kallade gröna näringar, som jordbruk, skogsbruk och bärplockning. Vi har stött på en del hinder som behöver överbryggas för att myndighetsteamerna ska kunna verka på fältet. Det handlar om att myndigheter prioriterar resurser olika, men också sekretesshinder och myndigheternas olika rätt att utöva tillsyn. För att kartlägga vilka informationsinsatser som behövs har vi haft fem möten med arbetsmarknadens parter. I detta arbete har vi tagit fram ett grundbudskap och en plan för informationsspridning. Vår primära målgrupp är de företag där vi bedömer att vi kan åstadkomma en förändring genom kommunikation kring osund konkurrens.

Fyra stora undersökningar har påbörjats under 2016 i branscherna hotell och restaurang, bygg, transport och gröna näringar. Svenska och utländska arbetsgivare och arbetstagare tillfrågas om kunskap, attityder och beteenden. Eftersom det finns stora luckor i kunskapen om osund konkurrens kommer detta att vara ett viktigt underlag. Analysen av undersökningresultatet kommer att hjälpa oss i våra kommande prioriteringar.

Jämställdhetsintegrering

Arbetsmiljöverket har regeringens uppdrag att arbeta med jämställdhetsintegrering. Vår handlingsplan för jämställdhetsintegrering 2015–2018 fortskrider, inte minst inom kommunikationsområdet där vi utmanar könsnormer och visar på andra möjligheter i vår externa kommunikation. Vi har gjort en genusanalys av texter och bilder i några av våra mest använda broschyrer och på våra webbsidor. Vi har gjort en genuskartläggning i syfte att identifiera inom vilka delar av verksamheten som jämställdhetsintegrering får störst effekt och hur det kan höja kvalitén på statistik- och analysarbetet. En checklista har införts så att frågor om jämställdhet ställs vid tillsyn. Vi har också integrerat ett genusperspektiv i rutinerna för inspektion. För att kunna mäta resultatet av jämställdhetsintegreringen har vi under året tagit fram ett antal mål för uppföljning. Vi har gjort undersökningar i form av nollmätningar av Svarstjänstens bemötande och vår externa kommunikation. Undersökningen visar att det inte finns några signifikanta skillnader i hur kvinnor och män bemöts av vår Svarstjänst. Genom utbyte med andra myndigheter i arbete med jämställdhetsintegreringen i myndigheter har våra filmer om jämställd arbetsmiljö och vår checklista för att integrera jämställdhet i inspektioner gjorts tillgängliga på www.jamstall.nu

AVSLUTADE UPPDRAG

Här följer en förteckning över de uppdrag som vi har lämnat till regeringen i särskild ordning samt övriga redovisningar under året. Rapporterna finns att läsa i sin helhet på www.av.se.

Vårt sektorsansvar inom funktionshinderspolitiken

Arbetsmiljöverkets rapportering om utvecklingen av funktionshinderspolitiken, 5 april 2016

Enligt regleringsbrevet för budgetåret 2015

- Sammanställning av regional skyddsombudsverksamhet för 2015, 9 maj 2016.
- Nationell funktion för kunskapsområdet arbetsmiljö och arbetsliv, 19 februari 2016.
- Förvaltning av registret för företag som utstationerar arbetstagare i Sverige, 19 februari 2016.

Enligt regleringsbrevet för budgetåret 2016

- Utgiftsprognoser för 2016–2020, fem tillfällen 2016.
- Redovisning av arbetsmiljöindikatorer för 2016, 10 maj 2016.

Övriga redovisningar

- Redovisning av miljöledningsarbetet 2015 till Naturvårdsverket, 16 februari 2016.
- Åtterrapporering till Tillväxtverket av mål för förenklingsarbete hos centrala myndigheter år 2015, 23 februari 2016.

EKONOMISK ÖVERSIKT

VERKSAMHETENS FINANSIERING

Det tilldelade förvaltningsanslaget för år 2016 uppgick till 585,8 miljoner kronor (mnkr) vilket är en ökning med 41,7 mnkr jämfört med år 2015. Arbetsmiljöverket har också tilldelats ett anslag på 15,0 mnkr för särskilda jämställdhetsåtgärder. Förvaltningsanslaget hade ett ingående överföringsbelopp på 37,5 mnkr varav 16,3 mnkr fick disponeras år 2016. Det utgående överföringsbeloppet uppgår till 4,8 mnkr.

Intäkter av anslag utgjorde 98 procent av intäkterna för år 2016. Övriga intäkter utgjordes främst av avgiftsintäkter.

Totalt uppgick intäkter av anslag till 609,5 mnkr vilket är en ökning med 65,4 mnkr jämfört med år 2015.

Verksamhetens intäkter av bidrag uppgick till 1,1 mnkr vilket är en ökning med 0,2 mnkr jämfört med år 2015. Intäkter av avgifter ökade med 0,3 mnkr till 8,6 mnkr. Av intäkterna avser 8,5 mnkr den särskilda informationsverksamheten.

VERKSAMHETENS KOSTNADER

De totala kostnaderna för verksamheten uppgick till 618,8 mnkr, vilket är en ökning

med 65,1 mnkr jämfört med år 2015.

Personalkostnaderna har ökat med 56,6 mnkr och lokalkostnaderna har ökat med 1,0 mnkr. Högre personalkostnader förklaras främst av ett ökat antal anställda jämfört med år 2015. Övriga driftkostnader har ökat med 4,7 mnkr jämfört med år 2015, vilket främst förklaras av ökade kostnader för övriga tjänster så som hotellkostnader, bemanningsförstärkning och konsulttjänster.

TRANSFERERINGAR

Transfereringar utgörs av bidrag till de centrala arbetstagarorganisationerna LO, Saco och TCO samt Svenska hamnarbetarförbundet för deras arbete med regional skyddsombudsverksamhet. Under år 2016 uppgick dessa bidrag till 108,4 mnkr, varav 15,9 mnkr var slutbetalningar för 2015 års verksamhet.

Som en fortsättning på 2015 års projektplaneringsbidrag, har Arbetsmiljöverket under år 2016 beslutat om fyra projekt som tilldelas ett forskningsbidrag på 3,0 mnkr vardera under perioden 2016–2018. Under året har sammanlagt 2,0 mnkr utbetalats.

Regional skyddsombudsverksamhet

	Regional skyddsombudsverksamhet			Standardiseringsverksamhet			Totalt		
	2016	2015	2014	2016	2015	2014	2016	2015	2014
Beviljade bidrag	110 087	109 087	100 087	1 500	1 500	1 500	111 587	110 587	101 587
Utbetalat									
LO	83 045	82 311	76 722	1 103	1 351	1 348	84 148	83 662	78 070
TCO	18 014	20 380	17 985				18 014	20 380	17 985
Saco	6 071	6 189	5 190				6 071	6 189	5 190
SHF	200	207	190				200	207	190
Summa	107 330	109 087	100 087	1 103	1 351	1 348	108 433	110 438	101 435

AVGIFTSBELAGD VERKSAMHET

Arbetsmiljöverkets avgiftsbelagda verksamhet utgörs i huvudsak av den särskilda informationsverksamheten. Omsättningen i denna verksamhet uppgick

till 8,5 mnkr. Resultatet för året blev 0,6 mnkr och det ackumulerade resultatet i verksamheten uppgår till 0,7 mnkr. Arbetsmiljöverkets övriga intäkter av avgifter uppgick under året till 0,1 mnkr.

Intäkter och kostnader samt resultat i den särskilda informationsverksamheten

Verksamhet	Över-/underskott t.o.m. 2015	Budget Intäkter*	Utfall Intäkter	Budget Kostnader*	Utfall Kostnader	Budget Över-/underskot*	Utfall Över-/underskot	UB Över-/underskot
Uppdragsverksamhet								
Särskild informationsverksamhet	137	10 000	8 468	10 200	7 912	-200	556	693
Summa	137	10 000	8 468	10 200	7 912	-200	556	693

* Budget enligt regleringsbrev för 2016

Särskild informationsverksamhet jämförelse 2014-2016

	2016	2015	2014
Intäkt av avgifter	8 468	8 153	8 825
Kostnader	-7 912	-8 489	-8 948
Över-/underskott	556	-336	-124
Ack resultat	693	137	474

KOSTNADER OCH INTÄKTER FÖRDELADE PÅ VERKSAMHETSOMRÅDE

(Belopp i tkr)	2016	2015	2014
Analys			
Intäkter av anslag	48 549	39 657	32 682
Andra intäkter än anslag	537	518	728
Summa intäkter	49 086	40 175	33 410
Kostnader	49 086	40 175	33 410
Regler			
Intäkter av anslag	73 606	70 478	60 124
Andra intäkter än anslag	99	197	231
Summa intäkter	73 705	70 675	60 355
Kostnader	73 705	70 675	60 355
Kommunikation			
Intäkter av anslag	46 675	43 847	34 813
Andra intäkter än anslag	8 600	8 295	9 045
Summa intäkter	55 275	52 142	43 858
Kostnader	54 720	52 478	43 982
Inspektion			
Intäkter av anslag	440 636	390 101	373 311
Andra intäkter än anslag	625	289	1 731
Summa intäkter	441 262	390 390	375 042
Kostnader	441 262	390 390	375 042
Totalt			
Intäkter av anslag	609 466	544 083	500 929
Andra intäkter än anslag	9 862	9 299	11 735
Summa intäkter	619 328	553 382	512 665
Summa kostnader	618 772	553 718	512 788

SAMMANSTÄLLNING ÖVER VÄSENTLIGA UPPGIFTER (Belopp i tkr)

(Belopp i tkr)	2016	2015	2014	2013	2012
Låneram i Riksgäldskontoret					
Beviljad i regleringsbrevet	58 000	59 500	59 500	59 600	59 300
Utnyttjad	34 294	30 219	30 370	28 274	25 523
Kontokredit hos Riksgäldskontoret					
Beviljad i regleringsbrevet	58 682	54 411	55 422	55 422	55 422
Maximalt utnyttjad	0	0	0	0	0
Räntekonto					
Ränteintäkter	31	1	290	451	543
Räntekostnader	295	209	0	0	0
Avgiftsintäkter					
- beräknat belopp enligt regleringsbrevet	10 000	10 000	9 500	10 000	11 700
- utfall (inklusive övriga intäkter)	8 575	8 286	9 120	10 183	11 508
Ej disponibla intäkter	-	-	-	-	-
Anslagskredit					
Beviljad					
- 2:1, ap 1. Förvaltningskostnader med mera	17 321	15 723	15 622	15 033	15 019
Utnyttjad					
- 2:1, ap.1. Förvaltningskostnader med mera	0	0	0	0	0
Anslagssparande					
14:2:1, ap.1. Förvaltningskostnader med mera	4 844	37 457	29 301	7 084	2 980
14:2:1, ap.2. Medel för regional skyddsombudsverksamhet	3 154	149	152	275	162
14:2:5, ap.2. Forskning om arbetsliv	0	0	-	-	-
13:3:1, ap.2. Särskilda jämställdhetsåtgärder	1 848	0	0	0	0
Bemyndiganden					
Tilldelade bemyndiganden	30 000	18 400	18 400	18 400	18 400
Varav gjorda åtaganden	29 090	18 391	18 391	18 391	18 391
Medelantal under året					
Årsarbetskrafter	580	524	499	522	534
Anställda ¹⁾	596	546	532	555	568
Driftkostnad					
Per årsarbetskraft	1 041	1 033	1 005	974	962
Kapitalförändring					
Årets	556	-336	-124	186	633
Balanserad	137	474	597	411	-221

1) Beräknat på ett medelvärde av fyra mättidpunkter.

RESULTATRÄKNING (BELOPP I TKR)

	Not	2016	2015
Verksamhetens intäkter			
Intäkter av anslag		609 466	544 083
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	1	8 575	8 286
Intäkter av bidrag	2	1 079	900
Finansiella intäkter	3	208	114
Summa intäkter		619 328	553 382
Verksamhetens kostnader			
Kostnader för personal	4	-460 735	-404 087
Kostnader för lokaler	5	-36 131	-35 131
Övriga driftkostnader	6	-106 664	-101 988
Finansiella kostnader	7	-340	-324
Avskrivningar och nedskrivningar		-14 902	-12 188
Summa kostnader		-618 772	-553 718
Verksamhetsutfall		556	-336
Transfereringar	8		
Medel som erhållits från statens budget för finansiering av bidrag		110 433	113 438
Lämnade bidrag		-110 433	-113 438
Saldo transfereringar		0	0
Årets kapitalförändring	9	556	-336

BALANSRÄKNING (Belopp i tkr)

	Not	2016-12-31	2015-12-31
Tillgångar			
Immateriella anläggningstillgångar	10		
Balanserade utgifter för utveckling		8 342	10 228
Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar		811	1 824
Summa Immateriella anläggningstillgångar		9 154	12 052
Materiella anläggningstillgångar	11		
Förbättringsutgifter på annans fastighet		7 527	4 991
Maskiner, inventarier, installationer med mera		16 895	15 626
Summa Materiella anläggningstillgångar		24 422	20 617
Varulager med mera	12		
Varulager och förråd		1 498	1 580
Summa Varulager med mera		1 498	1 580
Kortfristiga fordringar			
Kundfordringar		426	207
Fordringar hos andra myndigheter	13	9 424	8 902
Övriga kortfristiga fordringar		213	25
Summa Kortfristiga fordringar		10 064	9 134
Periodavgränsningsposter	14		
Förutbetalda kostnader		14 297	13 011
Upplupna bidragsintäkter		73	26
Summa Periodavgränsningsposter		14 370	13 037
Avräkning med statsverket			
Avräkning med statsverket	15	7 073	-28 581
Summa Avräkning med statsverket		7 073	-28 581
Kassa och bank			
Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret	16	54 334	91 661
Övriga tillgodohavanden i Riksgäldskontoret		5	5
Summa Kassa och bank		54 339	91 667
Summa tillgångar		120 920	119 506
Kapital och skulder			
Myndighetskapital	17		
Balanserad kapitalförändring		137	474
Kapitalförändring enligt resultaträkningen	9	556	-336
Summa Myndighetskapital		693	137
Avsättningar	18		
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser		6 608	5 989
Övriga avsättningar		5 589	5 847
Summa Avsättningar		12 197	11 836
Skulder med mera			
Lån i Riksgäldskontoret	19	34 294	30 219
Kortfristiga skulder till andra myndigheter		13 539	13 966
Leverantörsskulder		19 479	25 343
Övriga kortfristiga skulder	20	7 593	6 853
Summa Skulder med mera		74 904	76 381
Periodavgränsningsposter	21		
Upplupna kostnader		33 106	31 122
Oförbrukade bidrag		5	5
Övriga förutbetalda intäkter		15	23
Summa Periodavgränsningsposter		33 126	31 151
Summa kapital och skulder		120 920	119 506
Ansvarsförbindelser		Inga	Inga

ANSLAGSREDOVISNING

(Belopp i tkr)	Ingående överföringsbelopp	Årets tilldelning enligt regleringsbrev	Indragning	Totalt disponibelt belopp	Utgifter	Utgående överföringsbelopp
Redovisning mot anslag						
Utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet 3:1 Särskilda jämställdhetsåtgärder (ram) anslagspost 2. Särskilda jämställdhetsåtgärder - del till Arbetsmiljöverket (ram), ¹		15 000		15 000	-13 152	1 848
Utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv 2:1 Arbetsmiljöverket anslagspost 1. Förvaltningskostnader (ram), ²	37 457	585 824	-21 134	602 147	-597 303	4 844
anslagspost 2. Medel för regional skyddsombudsverksamhet (ram), ³	149	111 587	-149	111 587	-108 433	3 154
2:5 Forskning om arbetsliv, Arbetsmiljöverket anslagspost 2. Forskning om arbetsliv, Arbetsmiljöverket (ram), ⁴		2 000		2 000	-2 000	
Summa anslag	37 606	714 411	-21 283	730 734	-720 889	9 845

REDOVISNING AV BEMYNDIGANDEN

Ansag/ Anslagsbenämning (Belopp i tkr)	Tilldelad bemyndiganderam	Ingående åtaganden	Utestående åtaganden	Utestående åtaganden fördelning per år			
				2017	2018	2019	2020
Utgiftsområde 14, Arbetsmarknad och arbetsliv 2:1 Arbetsmiljöverket anslagspost 2. Medel för regional skyddsombudsverksamhet (ram), ³	20 000	18 391	19 090	19 090			
2:5 Forskning om arbetsliv, Arbetsmiljöverket anslagspost 2. Forskning om arbetsliv, Arbetsmiljöverket (ram), ⁴	10 000	0	10 000	5 000	5 000		

Kommentar till anslagsredovisningen

1) Regleringsbrev 2015-12-17, anslaget 13:3:1
anslagspost 2. Tilldelade medel 15 000 tkr

2) Regleringsbrev 2015-12-17, anslaget 14:2:1
anslagspost 1. Tilldelade medel 586 824 tkr. Ingående
överföringsbelopp från år 2015, 37 457 tkr varav
16 323 tkr får disponeras.

Ändring av regleringsbrev 2016-08-25, anslaget 14:2:1
anslagspost 1. Tilldelade medel 585 824 tkr.
Utfallet uppgår till 102,0% av tilldelat anslag.

3) Regleringsbrev 2015-12-17, anslaget 14:2:1
anslagspost 2. Tilldelade medel 111 587 tkr. Ingående
överföringsbelopp från 2015, 149 tkr, disponeras inte.

4) Regleringsbrev 2015-12-17, anslaget 14:2:5
anslagspost 2. Tilldelade medel 2 000 tkr.

Finansiella villkor**Anslag 14.2:1, anslagspost 2**

Arbetsmiljöverket ska betala ut högst 110 087 tkr efter
rekvisition från de centrala arbetstagarorganisationerna
(LO, TCO och Saco) och Svenska Hamnarbeträfförbundet
för den regionala skyddsombudsverksamheten. Under
året har 107 330 tkr utbetalats.

Arbetsmiljöverket ska betala ut högst 1 500 tkr efter
rekvisition från de centrala arbetstagarorganisationerna
(LO, TCO och Saco) för stöd till deras deltagande i
standardiseringsverksamheten. Under året har 1 103
tkr utbetalats.

Anslag 14.2:5, anslagspost 2

Arbetsmiljöverket får använda anslaget för utgifter
för att finansiera forskning om arbetsliv. Medlen får
användas i enlighet med vad som närmare preciseras
i regleringsbrev för budgetåret 2016 avseende
Arbetsmiljöverket.

Bemyndiganden**Anslag 14.2:1, anslagspost 2**

Arbetsmiljöverket får under år 2016 besluta om den
del av den regionala skyddsombudsverksamheten som
medför utgifter för år 2017.

Anslag 14.2:5, anslagspost 2

Arbetsmiljöverket får under år 2016 fatta beslut om
högst 10 000 tkr för åren 2017 och 2018

Anslagskredit

Anslag 14:2:1, anslagspost 1, 17 321 tkr

Arbetsmiljöverket har inte överskridit tilldelat
anslagsbelopp.

Tilläggsupplysningar och noter

1 ALLMÄNT

Årsredovisningen har upprättats i enlighet med förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag. Maskinella avrundningar kan ge mindre differenser vid manuella summeringar.

2 KOMMENTARER TILL RESULTATREDOVISNINGEN

Agresso: ekonomisystem. Brytdag 2017-01-05

Agresso: tidredovisning. Brytdag 2016-12-31

Agresso: lön. Brytdag 2016-12-31

3 TILLÄMPADE REDOVISNINGSPRINCIPER

3.1 Värdering av fordringar och skulder

Fordringarna har upptagits till det belopp som efter individuell prövning beräknas bli betalt. Beloppen redovisas som periodiseringsposter i de fall faktura eller motsvarande inkommit efter fastställd brytdag 2017-01-05 eller när fordrings- eller skuldbeloppet inte är exakt känt när bokslutet upprättas. Övriga händelser tas upp som fordringar respektive skulder.

3.2 Periodavgränsningsposter

Som periodavgränsningspost bokförs belopp som överstiger 10 tkr.

3.3 Värdering av anläggningstillgångar

Materiella anläggningstillgångar

All anskaffning med en ekonomisk livslängd om minst tre år och ett anskaffningsvärde om minst ett halvt prisbasbelopp redovisas som anläggningstillgång.

Anläggningstillgångar skrivs av linjärt över den bedömda ekonomiska livslängden. Avskrivningar påbörjas den månad då tillgången tagits i bruk i avsedd verksamhet.

Följande avskrivningstider tillämpas:

- mätinstrument, 7 år
- byggnadsinventarier, 3–7 år

- förbättringsutgifter på annans fastighet, 3–7 år
- kontorsmöbler, 7 år
- datorer och kringutrustning, 3–4 år
- kontorsmaskiner, 4 år.

Immateriella anläggningstillgångar

Som immateriella anläggningstillgångar redovisas förvärvade licenser och rättigheter för dataprogram samt egenutvecklade IT-system om den beräknade livslängden överstiger tre år. För förvärvade licenser och rättigheter ska anskaffningsvärdet uppgå till minst ett halvt prisbasbelopp och för egenutvecklade IT-system ska utvecklingsutgifterna uppgå till minst 300 tkr.

Immateriella anläggningstillgångar skrivs av från och med den månad programvaran/systemet tas i bruk. Avskrivningstiden är fem år.

3.4 Varulager

Lager av informationsprodukter

Lagret av informationsprodukter har värderats enligt FIFO-principen.

Anskaffningsvärdet för artikelgruppen Regler (föreskrifter med mera) har reducerats för inkurans enligt följande:

- regler äldre än tre år och med en omsättning mindre än 10 procent av lagersaldot avskrivs helt.
- regler äldre än tre år med inleverans under året och med en omsättning mindre än 5 procent av lagersaldot avskrivs helt.

Övriga regler tas upp till hela anskaffningsvärdet och övriga diverse produkter (pärmar med mera) tas upp till hela anskaffningsvärdet.

Inom övriga artikelgrupper utmönstras

inkuranta produkter löpande från lagret varför ingen reduktion för inkurans har gjorts.

Lager av personalvårdsartiklar

Lager med artiklar av personalvårdskaraktär har tagits upp till hela anskaffningsvärdet med avdrag för skadade enheter som helt har skrivits av.

3.5 Leasing

Arbetsmiljöverket leasar förmånsbilar till i huvudsak inspekterande personal inom inspektionsverksamheten. Under år 2016 tecknades ett nya ramavtal med Leaseplan AB och med Arento AB om leasing av förmånsbilar. Avtalen har klassificerats som operationell leasing.

Framtida leasingavgifter enligt avtalen uppgick vid utgången av år 2016 till 8 360 tkr inklusive ej avdragsgill moms. Det är en minskning med 10 procent jämfört med föregående år och beror främst på att endast 33 nya kontrakt tecknats under året.

År	Framtida leasingavgifter 2016-12-31 tkr	Framtida leasingavgifter 2015-12-31 tkr
1	5 127	5 762
2-3	3 233	3 570

Källa: Leaseplan AB och Arento AB

4 FÖRÄNDRADE REDOVISNINGSPRINCIPER

Inga redovisningsprinciper har förändrats under år 2016.

5 EKONOMISKT MÅL FÖR DEN AVGIFTSFINANSIERADE VERKSAMHETEN

För den särskilda informationsverksamheten gäller enligt regleringsbrevet att denna får finansieras med avgifter i lämplig omfattning med hänsyn till syftet med verksamheten.

6 Uppgifter om sjukfrånvaro enligt 7 kap 3§ förordningen om årsredovisning och budgetunderlag

Tabell över sjukfrånvaron finns under avsnittet Kompetensförsörjning.

7 UPPGIFTER OM LEDANDE BEFATTNINGSHAVARE ENLIGT 7 KAP 2§ FÖRORDNINGEN OM ÅRSREDOVISNING OCH BUDGETUNDERLAG

I beloppen ingår ersättning (löner, arvoden samt skattepliktiga förmåner) till generaldirektören och ledamöterna i Arbetsmiljöverkets insynsråd utbetalda under år 2016 samt uppgifter om uppdrag som styrelse- eller rådsledamot i andra statliga myndigheter samt uppdrag som styrelseledamot i aktiebolag.

Befattningshavare/insynsråd	Belopp, kr
Erna Zelmin-Ekenhem, generaldirektör	1 326 364
Lena Abrahamsson Styrelseledamot i Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd (FORTE)	3 000
Maria Albin	38 000
Penilla Gunther, t.o.m. 2016-04-23 Styrelseledamot i Coompanion Sverige AB Styrelseledamot Svenska Regionala Flygplatser AB	0
Pia Blank Thörnroos, fr.o.m. 2016-07-28	1 500
Erik Andersson, fr.o.m. 2016-07-28 Ledamot Tullverkets insynsråd	1 500
Ismail Kamil	3 000
Bo Melin, t.o.m. 2016-04-23	1 500
Raimo Pärssinen Styrelseledamot i Arbetarrörelsen Intressenter AB Ledamot Länsstyrelsen i Gävleborgs län insynsråd	3 000

Källa: Agresso

NOTER (BELOPP I TKR)

1	Intäkter av avgifter och andra ersättningar	2016	2015
	Avgiftsbelagd verksamhet		
	Offentligrättslig verksamhet		
	Övriga offentligrättsliga avgifter	3	5
	Uppdragsverksamhet		
	Avgiftsbelagd informationsverksamhet	8 468	8 153
	Övriga intäkter enligt 4§ Avgiftsförordningen	104	128
	Intäkter av andra ersättningar	0	0
	Totalt Intäkter av avgifter och andra ersättningar	8 575	8 286
2	Intäkter av bidrag	2016	2015
	Bidrag från annan myndighet	583	390
	Övriga organisationer	496	510
	Summa	1 079	900
	Posten Bidrag från annan myndighet består främst av lönebidrag och bidrag för trygghetsanställningar utbetalda av Arbetsförmedlingen. Posten övriga organisationer består av bidrag från norska staten avseende nordiska expertgruppen (NEG)		
3	Finansiella intäkter	2016	2015
	Ränta på räntekonto hos Riksgäldskontoret	31	1
	Räntintäkt på avistalån Riksgäldskontoret	171	76
	Övriga finansiella intäkter	6	37
	Summa	208	114
	Ränteintäkt på avistalån Riksgäldskontoret uppkommer till följd av Riksbankens negativa styrränta. Ränteintäkt på räntekonto RGK avser intäktsränta på återbetalt anslagssparande för år 2015.		
4	Kostnader för personal	2016	2015
	Lönekostnader, exklusive arbetsgivaravgifter, pensionspremier och andra avgifter enligt lag och avtal.	-291 497	-258 045
	(Varav lönekostnader insynsråd och annan ej anställd personal)	-291	-263
	Lagstadgade arbetsgivaravgifter, utgifter	-92 598	-82 087
	Premier för avtalsförsäkringar med mera, utgifter	-40 684	-34 523
	Övriga personalkostnader	-35 957	-29 431
	Summa	-460 735	-404 087
	De ökade personalkostnaderna förklaras av att antalet anställda ökat med cirka 10 procent eller drygt 50 personer.		
5	Kostnader för lokaler	2016	2015
	Lokalhyror	-31 267	-30 648
	Övriga lokalkostnader	-4 864	-4 483
	Summa	-36 131	-35 131

NOTER (BELOPP I TKR)

6 Övriga driftkostnader	2016	2015
Tjänster, utomstatliga	-51 376	-44 918
Leasingavgifter	-10 044	-12 394
Datatjänster	-12 741	-12 562
Resekostnader	-8 617	-6 800
Telefoni	-3 195	-2 792
Tryckning av publikationer samt pappersvaror	-3 664	-4 382
Övrigt	-17 028	-18 140
Summa	-106 664	-101 988

Tjänster utomstatliga har ökat med 6 485 tkr vilket förklaras av att informationsaktiviteterna kring föreskrifterna Organisatorisk och social arbetsmiljö har fortsatt under 2016. Dessutom har en stor informationskampanj i arbetet med osund konkurrens genomförts. Vidare har kostnader för uppgradering av ekonomisystemet Agresso tillkommit.

7 Finansiella kostnader	2016	2015
Ränta på lån hos Riksgäldskontoret	0	0
Ränta på räntekonto Riksgäldskontoret	-295	-209
Kostnadsränta övriga inomstatliga utom Riksgäldskontoret	-10	-45
Övriga finansiella kostnader	-35	-71
Summa	-340	-324

Räntekostnad på räntekonto i Riksgäldskontoret uppkommer till följd av Riksbankens negativa styrränta.

8 Transfereringar	2016	2015
Medel för regional skyddsombudsverksamhet	-108 433	-110 438
Medel till forskning om arbetsliv	-2 000	-3 000
Summa	-110 433	-113 438

9 Årets kapitalförändring	2016	2015
Avgiftsfinansierad informationsverksamhet, årets resultat	556	-336
Summa	556	-336

NOTER (BELOPP I TKR)

10	Immateriella anläggningstillgångar	2016	2015
	Balanserade utgifter för utveckling		
	IB anskaffningsvärde	30 929	25 851
	Årets anskaffningar	1 788	5 078
	Årets utrangeringar	0	0
	UB anskaffningsvärde	32 717	30 929
	 IB ack avskrivningar	 -20 700	 -17 802
	Årets avskrivningar	-3 675	-2 898
	Årets utrangeringar	0	0
	UB ack avskrivningar	-24 375	-20 700
	 Bokfört värde	 8 342	 10 228
	 Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar		
	IB anskaffningsvärde	19 754	19 505
	Årets anskaffningar	0	249
	Årets utrangeringar	0	0
	UB anskaffningsvärde	19 754	19 754
	 IB ack avskrivningar	 -17 930	 -16 634
	Årets avskrivningar	-1 012	-1 296
	Årets utrangeringar	0	0
	UB ack avskrivningar	-18 942	-17 930
	 Bokfört värde	 811	 1 824

NOTER (BELOPP I TKR)

11	Materiella anläggningstillgångar	2016	2015
	Förbättringsutgifter på annans fastighet		
	IB anskaffningsvärde	13 356	11 442
	Årets anskaffningar	3 811	2 804
	Årets utrangeringar	0	-890
	UB anskaffningsvärde	17 167	13 356
	 IB ack avskrivningar	 -8 365	 -7 762
	Årets avskrivningar	-1 275	-993
	Årets utrangeringar	0	390
	UB ack avskrivningar	-9 640	-8 365
	 Bokfört värde	 7 527	 4 991
	 Maskiner, inventarier, installationer med mera		
	IB anskaffningsvärde	104 945	98 172
	Årets anskaffningar	10 209	6 773
	Årets utrangeringar	0	0
	UB anskaffningsvärde	115 154	104 945
	 IB ack avskrivningar	 -89 319	 -82 319
	Årets avskrivningar	-8 940	-7 001
	Årets utrangeringar	0	0
	UB ack avskrivningar	-98 259	-89 319
	 Bokfört värde	 16 895	 15 626
12	Varulager med mera	2016	2015
	Varulager	1 498	1 580
	Varulagret består av tryckta föreskrifter till försäljning.		
13	Kortfristiga fordringar	2016	2015
	Fordringar hos andra myndigheter	9 424	8 902
	Av fordringar på andra myndigheter utgör 9 369 tkr fordran på ingående mervärdesskatt.		
14	Periodavgränsningposter	2016	2015
	Förutbetalda kostnader		
	Förutbetalda hyror	8 303	8 324
	Datatjänster	3 260	2 672
	Förutbetalda leasingavgifter (förmånsbilar)	799	985
	Övriga förutbetalda kostnader	1 934	1 030
	Summa	14 297	13 011
	 Upplupna bidragsintäkter		
	Inomstatliga	73	26
	Summa	73	26

NOTER (BELOPP I TKR)

15	Avräkning med statsverket	2016	2015
	Anslag i icke räntebärande flöde		
	Ingående balans	4 123	138
	Redovisat mot anslag	123 586	128 438
	Medel hänförliga till transfereringar med mera som betalats till icke räntebärande konto	-119 555	-124 453
	Fordringar/skulder avseende anslag i icke räntebärande flöde	8 154	4 123
	Anslag i räntebärande flöde		
	Ingående balans	-37 457	-29 301
	Redovisat mot anslag	597 303	531 659
	Anslagsmedel som tillförts räntekonto	-585 824	-544 116
	Återbetalning av anslagsmedel	21 134	4 301
	Skulder avseende anslag i räntebärande flöde	-4 844	-37 457
	Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag		
	Ingående balans	4 753	7 328
	Redovisat mot anslag under året enligt undantagsregeln	-989	-2 576
	Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag	3 763	4 753
	Summa	7 073	-28 581

Utgående fordran avseende anslag i icke räntebärande flöde om 8 154 tkr består av kostnader redovisade mot anslag 13:3:1 ap.2 men som inte överförts från statens checkräkning i Riksbanken, SCR, till räntekonto. Överföring har gjorts under år 2017.

16	Behållning/kredit räntekonto i Riksgäldskontoret	2016	2015
	Behållning på räntekonto i RGK	54 334	91 661
	- varav kortsiktigt likviditetsbehov	60 482	62 056

Beviljad räntekontokredit för år 2016 är 58 682 tkr.

Behållningen på räntekontot är 37 328 tkr lägre än år 2015. Detta förklaras av att årets tilldelade anslagsmedel har förbrukats samt att en återbetalning av överskjutande ingående överföringsbelopp om 21 134 tkr har återbetalats.

NOTER (BELOPP I TKR)**17 Myndighetskaptal**

	Bal. Kap Anslagsfin verks.	Bal. Kap avgiftsfin verks.	Kapitalförändring enligt RR	Summa
Föregående års UB	0	474	-336	137
Rättelse/ändr. princip				
A Ingående balans	0	474	-336	137
Föregående års kapitalförändring	0	-336	336	0
Året kapitalförändring			556	556
B Summa årets förändring	0	-336	892	556
C Utgående balans	0	137	556	693

18 Avsättningar**2016****2015****Pensioner**

Ingående avsättning	5 989	6 474
Årets pensionskostnad	3 046	2 131
Årets pensionsutbetalningar	-2 427	-2 616
Utgående avsättning för pensioner	6 608	5 989

Övriga avsättningar

Lokala omställningsmedel	5 317	4 492
Avsättning till följd av omorganisation samt personalförändringar	272	1 355
Summa övriga avsättningar	5 589	5 847

Lokala omställningsmedel består av avsättning för kompetensutveckling. Avsättning görs varje månad med 0,3 procent av lönesumman. Under året har 893 tkr avsatts och 68 tkr förbrukats.

Under år 2013 påbörjades en större omorganisation med bland annat nedläggning av 7 kontor. I samband med denna gjordes avsättningar för lokal- och personalkostnader. Slutlig återföring av dessa medel har gjorts under år 2016 med 265 tkr avseende lokalkostnader. Återstående avsättning om 272 tkr består av en avsättning till följd av personalförändring. Under år 2017 beräknas totalt 272 tkr återföras.

19 Lån i Riksgäldskontoret**2016****2015**

Ingående skuld	30 219	30 370
Lån upptagna under året	18 988	11 705
Årets amorteringar	-14 913	-11 856
Summa Lån i Riksgäldskontoret	34 294	30 219
Beviljad låneram	58 000	59 500

20 Övriga kortfristiga skulder**2016****2015**

Personalens källskatt	7 592	6 770
Övriga kortfristiga skulder	1	83
Summa	7 593	6 853

NOTER (BELOPP I TKR)

21	Periodavgränsningsposter	2016	2015
	Upplupna kostnader		
	Upplupna semesterlöner inklusive sociala avgifter	30 313	28 207
	Upplupna löner inklusive sociala avgifter	1 422	1 780
	Övriga upplupna kostnader	1 371	1 135
	Summa	33 106	31 122
	Oförbrukade bidrag		
	Inomstatliga bidrag	5	5
	Summa	5	5
	Övriga förutbetalda intäkter		
	Prenumerationsavgifter	15	23
	Summa	15	23
	Totalt periodiseringsposter	33 126	31 151

BESLUTSMENING**Årsredovisning för Arbetsmiljöverket**

Jag intygar att årsredovisningen ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt av kostnader, intäkter och myndighetens ekonomiska ställning.

Stockholm datum 2017-02-21

Erna Zelmin-Ekenhem
Generaldirektör

Här finns Arbetsmiljöverket

Vår organisation 2016

av.se

Vår vision: Alla vill och kan skapa en bra arbetsmiljö

ARBETSMILJÖ
VERKET